

RIIKLIKU KOOLITUSTELLIMUSE KOMISJONILE

STATISTILINE ÜLEVAADE KÕRGHARIDUSE ÕPPEKAVADEL ÕPPIJATE NÄITAJATEST

Koostajad:
Annika Tina, HTM kõrghariduse osakonna asejuhataja
Eve Tõnisson, HTM analüüsiosakonna analüütik

Tartu 2006

Sisukord

Sissejuhatus	3
Andmete allikad ja üldised märkused.....	4
Üliõpilaste arv	5
Üliõpilaste arv õpete lõikes	8
Üliõpilaste arv õppevaldkondade lõikes	10
Üliõpilaste vanuseline jaotus	15
Üliõpilaste sooline jaotus	17
Õppeasutuste arv	18
Vastuvõetud üliõpilaste arv	20
Lõpetanud ja katkestanud üliõpilaste arv	24
Riiklik koolitustellimus	26
2005/2006 õppeaasta vastuvõtu võrdlus riikliku koolitustellimusega (RKT)	30
Kokkuvõte	31
Lisa 1	32
Lisa 2	34

Sissejuhatus

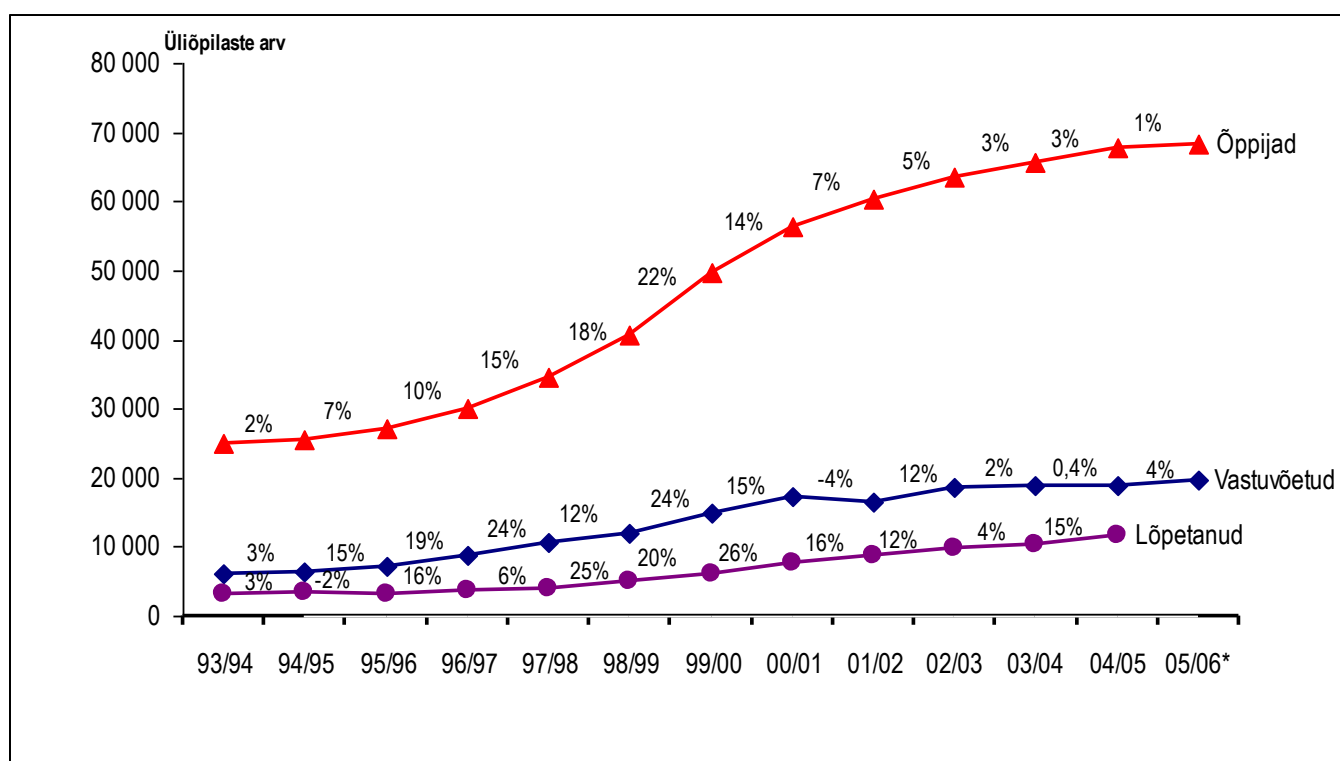
Käesolev statistiline ülevaade on andmete kirjeldus, mitte püüe analüüsida kõrgharidusruumis toimunud muutuste põhjusi või riikliku koolitustellimuse mõju üliõpilaste arvu ja neid iseloomustavate muude näitajate kujunemisse. Analüüsi raskus tuleneb teadmisest, et statistikas kajastuvate muutuste taga on palju 2002. aasta kõrgharidusreformist, pidevatest õppeasutuste ümberkorraldustest ning õppekavade rühmituse muutustest tulenevaid põhjusi.

Eesmärgiks on seatud üliõpilaskonna kirjeldamine läbi pikema ajaperioodi, vaadeldes erinevaid tunnuseid. On oluline teada, kas üliõpilaste arvu kasv jätkub või on selgelt pidurdumas ning kuidas muutub üliõpilaste osakaal erinevatel kõrgharidusastmetel. Samuti on oluline kirjeldada, milline trend iseloomustab üliõpilaskonna keskmist vanust ja soolist jaotuvust ning õppevaldkonna eelistusi.

Vajalikuks tuleb pidada erinevate osakaalude jälgimise ja muutuste kirjeldamise kõrval absoluutarvude väljatoomist. Arvestades üliõpilaste arvu kiiret kasvu vaadeldaval perioodil, võib osakaalu oluline langus samal ajal tähendada üliõpilaste arvus olulist juurdekasvu.

Ülevaates on kirjeldatud esmalt kõikide õppivate üliõpilaste arvu ning jaotumist erinevate tunnuste (õppeastmed, õppevaldkonnad, õppeasutused, vanus, sugu) alusel. Seejärel on kitsamalt käsitletud üliõpilaste vastuvõttu ning õppe lõpetamist. Neid näitajaid illustreerib sissejuhatusena joonis 1.

Joonis 1. Kõrghariduse valdkonna koondnäitajad (vastuvõetud, üliõpilased, lõpetajad) arv ja muutus eelmise aastaga võrreldes

Andmete allikad ja üldised märkused

Materjal on koostatud valdavalt Eesti Statistikaameti riikliku statistika põhjal (1993-2004 andmed). 2005. aasta andmed on esitatud Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) 8.11.2005 väljavõtte alusel¹.

- Kui on esitatud ainult aastaarv, siis vastuvõetute ja õppijate puhul kajastab aastaarv õppeaasta algusaastat, lõpetajate ja katkestajate puhul õppeaasta lõpuaastat. Õppijad on esitatud seisuga 1. okt (v.a 2005/06 õppeaasta, kus seisuks on 8. november) ning lõpetanud ja katkestanud vahemikus 1. oktoober kuni 30. september. Vastuvõetud on aastate 1993-2004 kohta esitatud vahemikus 1. oktoober kuni 30. september ning 2005. aasta kohta vahemikus 1. juuli 2005 kuni 8. november 2005².

- Joonistel kasutatavad lühendid:

Õpped:

DOK – doktoriõpe
RES – residendiõpe (kuni 2000/01 vastuvõtt)
MAG – magistriõpe (sh 1- aastane õpetajakoolitus, interniope)
INT – integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe
BAK – bakalaureuseõpe
RAKK – kutsekõrgharidusõpe, diplomiõpe, rakenduskõrgharidusõpe

Õppevaldkonnad:

HAR – Haridus
HUM – Humanitaaria ja kunstid
SOTS – Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus
LOOD – Loodus- ja täppisteadused
TEHN – Tehnika, tootmine ja ehitus
PÕL – Põllumajandus
TERV – Tervis ja Heaolu
TEEN - Teenindus

- Rahastamisallikas „kooli omavahenditest tasuta õppekoht” on liigitatud riigieelarveväliste õppekohtade alla (eelmise aasta ESA ja õppurite registri andmete võrdluse tulemusena)
- Üliõpilaste hulka loetakse residendiõppes õppijad, kes on sisse astunud 2000/01 või enne, teiste kohta antud ülevaade infot ei edasta
- Õppekoha rahastamise andmeid puudutavad detailsemad võrdlused algavad 1997/98 õppeaastast
- Katkestajate/lõpetajate hulgas on 2004/05 õppeaasta kajastamisel ka suletud koolide lõpetajad – eelmistel aastatel ei ole neid andmete kogumismetoodika erinevuste tõttu kogutud
- Eksternõppes õppijad kajastuvad üldnumbrites ainult lõpetajate hulgas (ESA andmete järjepidevuse huvides)

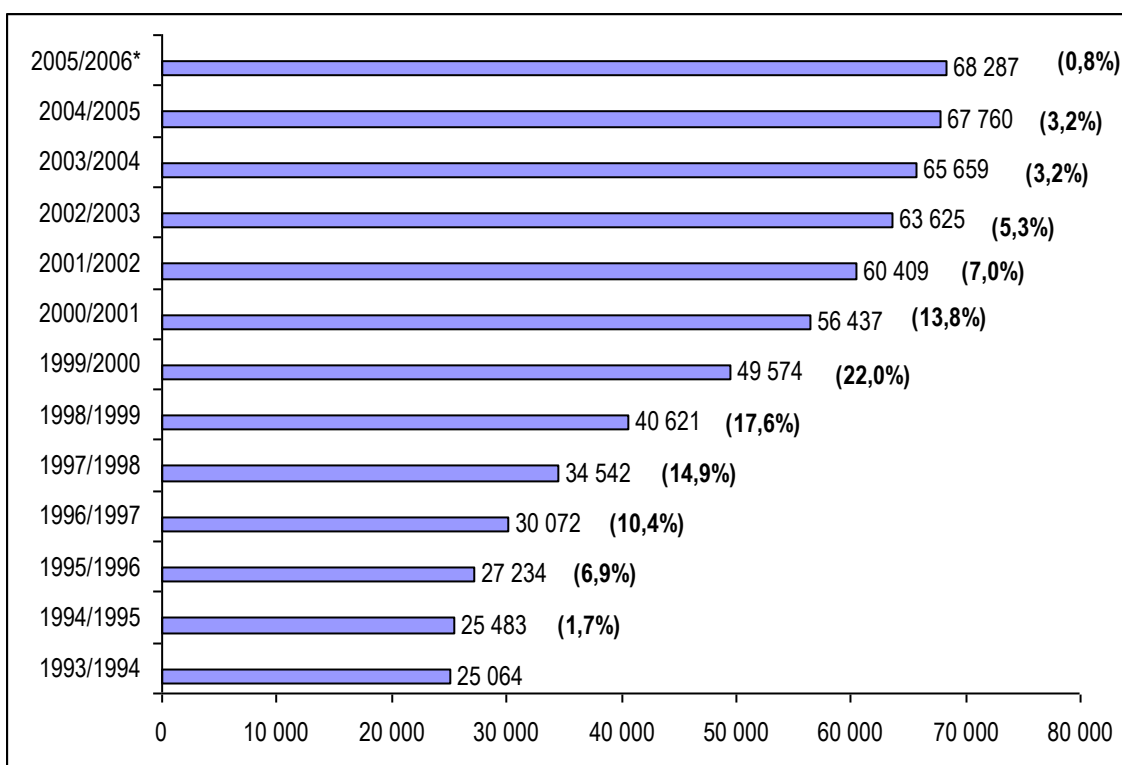
¹ Seetõttu pole tegemist lõplike andmetega 2005/06 õppeaasta jaoks ja joonistel märgitud tähelepanu juhtimiseks õppeaastaga tärniga.

² 2005. aastal on vastuvõetutena käsitletud sellised üliõpilased, kes õppisid 1. kursusel kõrghariduse õppekavadel seisuga 8. november 2005 ja olid õppima asunud perioodil 1. juuli 2005 kuni 8. november 2005.

Üliõpilaste arv

Kuigi kõrghariduse õppekavadel³ õppivate **üliõpilaste arv kokku** (Joonis 2) on võrreldes 1993/94. õppeaastaga kasvanud 2,7 korda, on alates 2001/02 õa kasv oluliselt aeglustunud, olles viimasel õppeaastal perioodi väikseim (alla 1%). 2005/06 õppeaastal on õppimas **68 287 üliõpilast**. Üliõpilased õppisid 2005/06 õa seisuga 1168-l kõrghariduse taseme õppekaval, millest 866 oli 2005.a 8. novembri seisuga tingimisi või täielikult akrediteeritud (akrediteerimata õppekavadel õppis ligikaudu 16% üliõpilastest).

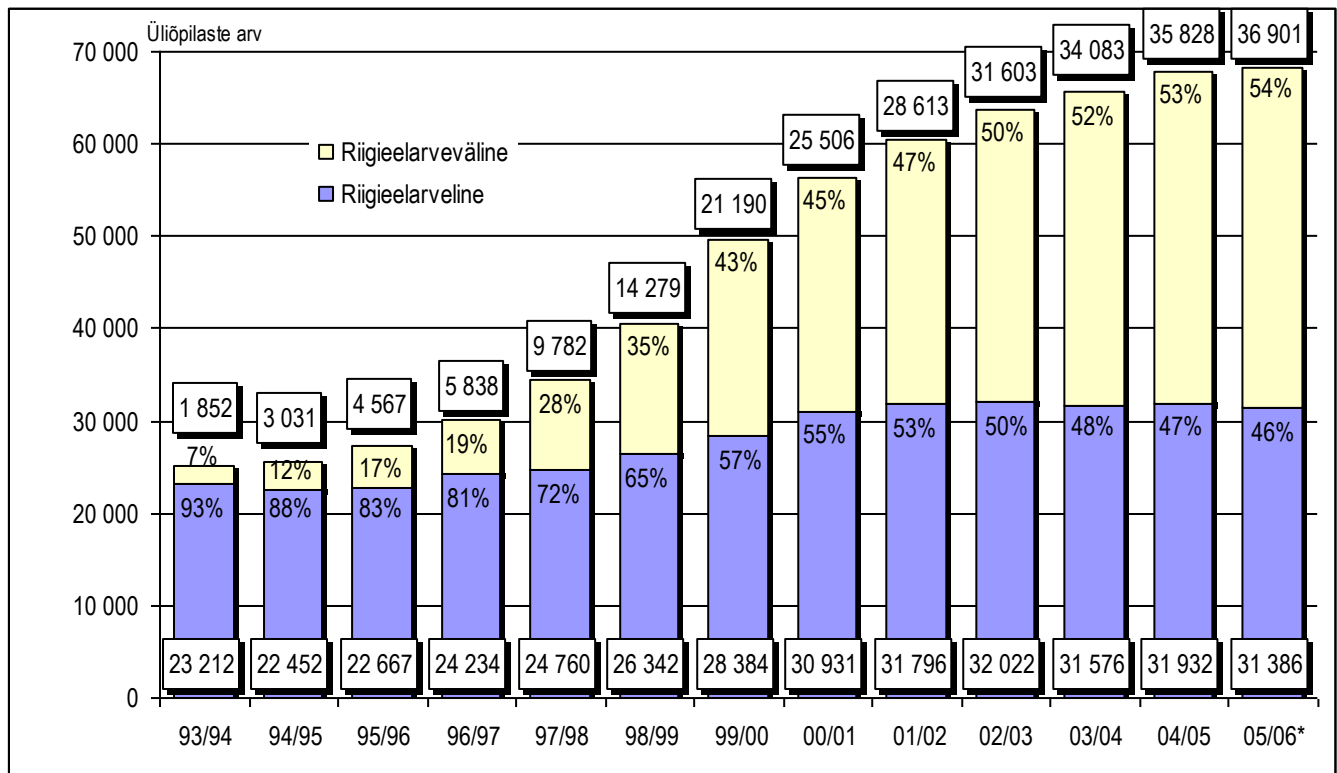
Joonis 2. Üliõpilaste koguarvu muutus kõrghariduses 1993/194 – 2005/06 õa, üliõpilaste arv ja muutus (%) eelmise õppeaastaga võrreldes

Joonisel 3 on näha **riigieelarvelistel õppekohtadel (RE)** ning **riigieelarvevälistel õppekohtadel (REV)** õppivate üliõpilaste arvu ning osakaalude muutused. 2005/06 õppeaastal moodustab RE üliõpilaste arv üliõpilastest vaid 46%, mis on siiani madalaim osatähtsus. REV õppekohtadel õppivate üliõpilaste arv on aastate lõikes pidevalt kasvanud kiiremini kui RE õppekohtadel õppijate arv. Nii on RE üliõpilaste juurdekasv 1,35 kordne samal ajal kui REV õppekohtadel õppijate arv on kasvanud umbes 20 korda, jõudes 2005/06 õa alguseks ligikaudu 37 000 üliõpilaseni, mis moodustab ligikaudu 54% üliõpilaste arvust. Viimastel aastatel on REV üliõpilaste juurdekasvutempo siiski aeglustunud, olles 2005/06 õa-l võrreldes eelmise aastaga vaadeldava perioodi väikseim (juurdekasv võrreldes eelmise õppeaastaga 3%).

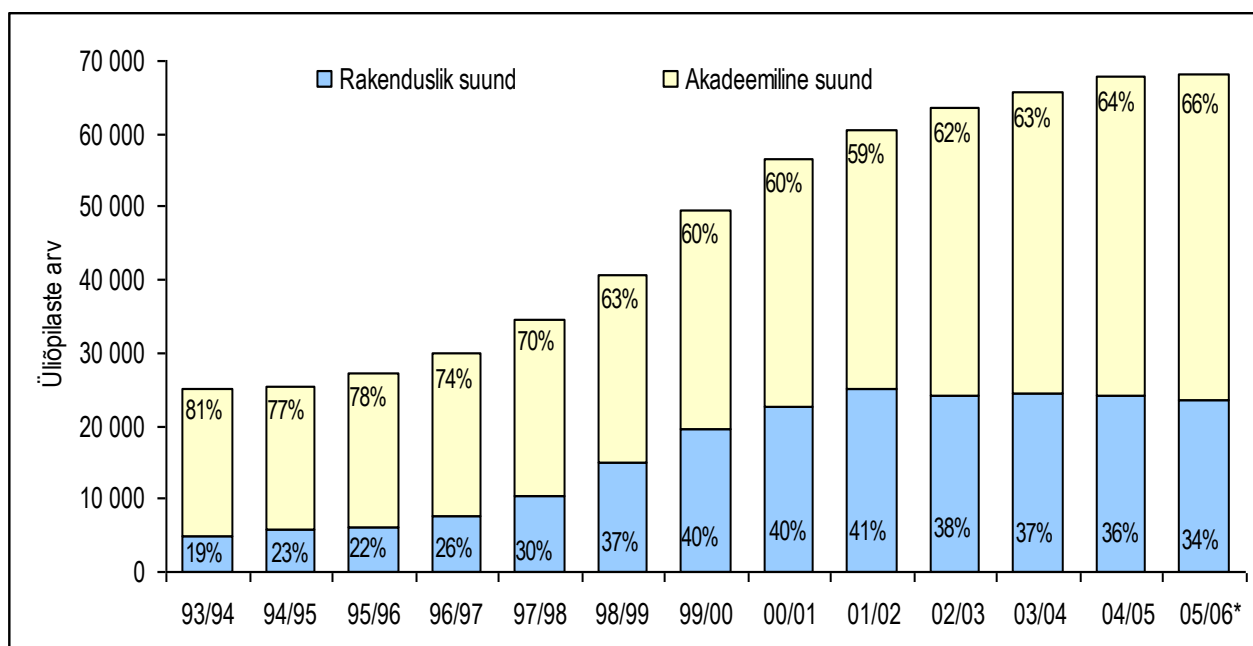
³ Kõrghariduse alla arvestatakse järgmised õpped: kutsekõrgharidusõpe; rakenduskõrgharidusõpe; diplomiõpe; bakalaureuseõpe; bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õpe; 1-aastane õpetajakoolitus, interniope; magistriõpe; doktoriõpe ning residendiõpe (kuni 2000/01 õ.a vastuvõtt).

Joonis 3. Üliõpilaste arv ja osakaal riigieelarvelistel (RE) ja riigieelarvevälistel (REV) õppekohtadel, 1993/94 – 2005/06 äa

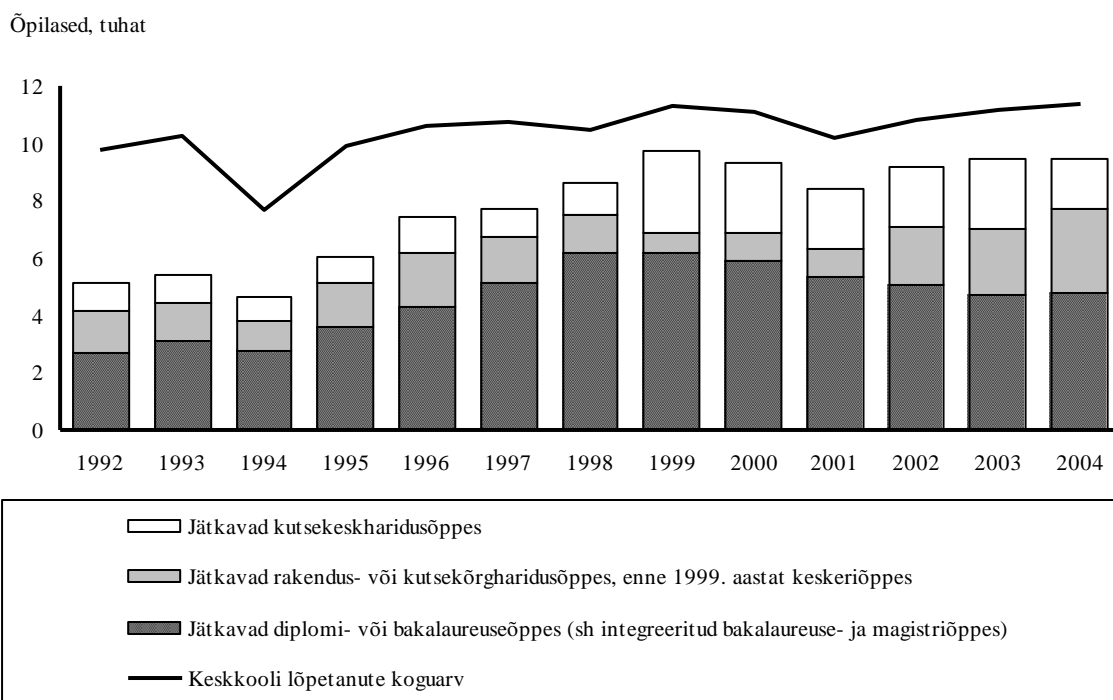
Joonisel 4 on kirjeldatud üliõpilaste (RE+REV) arvu ja osakaalu akadeemilisel ja rakenduslikul kõrghariduse suunal perioodil 1993/94 kuni 2005/06. Üliõpilaste arv on vaadeldaval perioodil suurenenud mõlemal suunal. Kuigi akadeemilisel suunal on üliõpilaste absoluutne kasv olnud suurem (20 200lt 44 900ni), on suhteliselt enam ehk 4800lt 23 400 üliõpilaseni kasvanud rakenduslikul suunal õppivate üliõpilaste arv. Nii akadeemilisel suunal kui ka rakenduslikul suunal on enam kasvanud REV õppekohtadel õppijate arv. Kui vaadata akadeemilise ja rakendusliku suuna proportsioone, selgub, et rakendusliku suuna osakaal on viimastel aastatel vähenenud (nt õpetajakoolitus viidi diplomiõppest üle akadeemilisse suunda).

Joonis 4. Üliõpilaste arv ja osakaal akadeemilises ja rakenduslikus kõrghariduses⁴

Tuues siia kõrvale joonisel 5 pildi õpingute jätkamisest pärast üldharidusliku keskkooli lõpetamist aastatel 1993-2004, võib näha, et edasiõppimisel ei ole kasvanud mitte akadeemilise, vaid rakendusliku suuna osakaal. Seda 2004/05 õppeaastal juba ka keskhariiduse järgse kutseõppe arvelt.

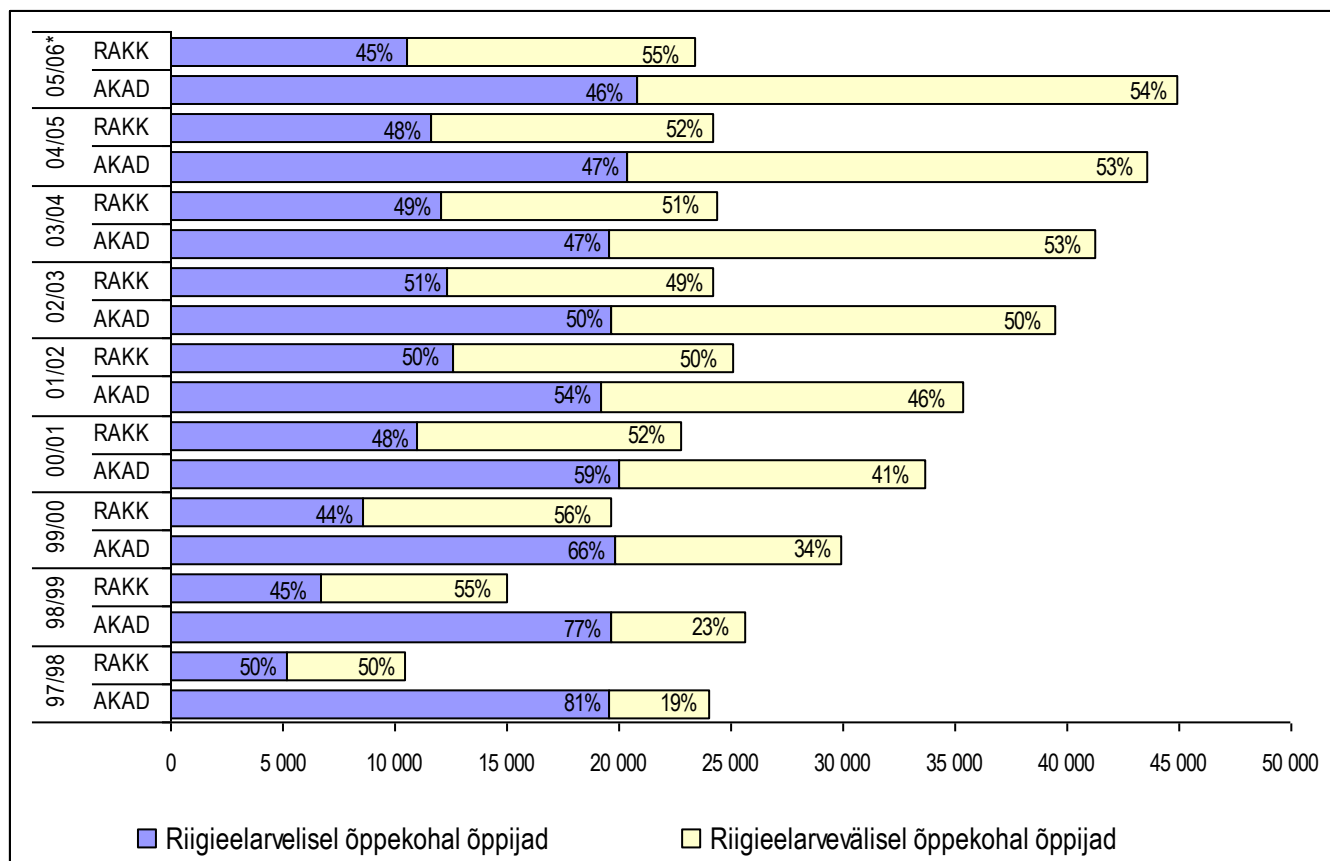
Joonis 5. Õpingute jätkamine pärast üldharidusliku keskkooli lõpetamist (1993-2004)

⁴ Siin ja edaspidi: akadeemiline suund – bakalaureuseõpe; integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe; magistriõpe; 1-aastane õpetajakoolitus, interniope; doktoriõpe ning residendiõpe (kuni 2000/01 õa vastuvõtt); rakenduslik suund – kutsekõrgharidusõpe; rakenduskõrgharidusõpe; diplomiõpe

Joonis 6 käsitleb akadeemilisel ja rakenduslikul suunal õppivate üliõpilaste osatähtsusi rahastamisallikate lõikes. Juba 1997/98 õa oli rakenduslikul suunal suur REV õppekohtadel õppivate üliõpilaste osatähtsus (nt TÜ avatud ülikool avati 1996/97 õa ning levis diplomiõpe avatud ülikooli vormis). Olulised muutused osakaaludes on toimunud akadeemilisel suunal, kus 1997/98 õa RE ja REV üliõpilaste suhtelt 81:19 on 2005/06 õppeaastaks jõutud suhteni 46:54.

Joonis 6. RE ja REV üliõpilaste osakaal võrdlevalt akadeemilise ja rakendusliku suuna vahel, 1997/98 – 2005/06 õa

Üliõpilaste arv õpete lõikes

Kui vaadata üliõpilaste arvu kõrghariduse astmete lõikes (Joonis 7), siis on näha, et viimasel õppeaastal on vähenenud (81%lt 78%le) kõrghariduse esimese astme (nii rakenduskõrgharidusõppe kui bakalaureuseõppe) ning suurenenud teise ja kolmanda astme üliõpilaste arv ja osakaal üliõpilaste koguarvus. Kui lisada rakenduskõrgharidusõppe ja bakalaureuseõppe üliõpilaste kõrvale ka bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavade üliõpilased⁵, on kõrghariduse esimesel astmel õppijate osakaal 93%-lt 1993/94 õa langenud 83%-ni 2005/06 õa. Võrreldes eelmise õppeaastaga on seejuures 2005/06 õppeaastal oluliselt suurenenud üliõpilaste arv magistriõppes (3+2 süsteemis bakalaureuseõppe lõpetanud jõudsid 2005/06 õppeaastal magistriõppesse). Suurenenud on õppurite arv ka doktoriõppes ning integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppes.

Rakenduslikus suunas toimus õpe 1993/94-1998/99 ainult diplomiõppe õppekavadel ning alates 1999/00 õppeaastast lisandus kutsekõrgharidusõpe. 2002/03 õppeaastast enam nimetatutele õppekavadele vastu ei võeta ja

⁵ Bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavade üliõpilaste puhul on siin ja edaspidi kaasatud kõik üliõpilased olenemata sellest, mitmenda õppeaasta üliõpilasega on tegemist. Kuna vastuvõtt algas 2002/03 õa, on vaadeldaval perioodil siiski tegu valdavalt esimesel 3 õppeaastal õppivate üliõpilastega.

nende asemel algas vastuvõtt rakenduskõrgharidusõppesse. Rakenduslikul suunal õppijad moodustasid 2005/06 õppeaastal 34% kogu üliõpilaskonnast.

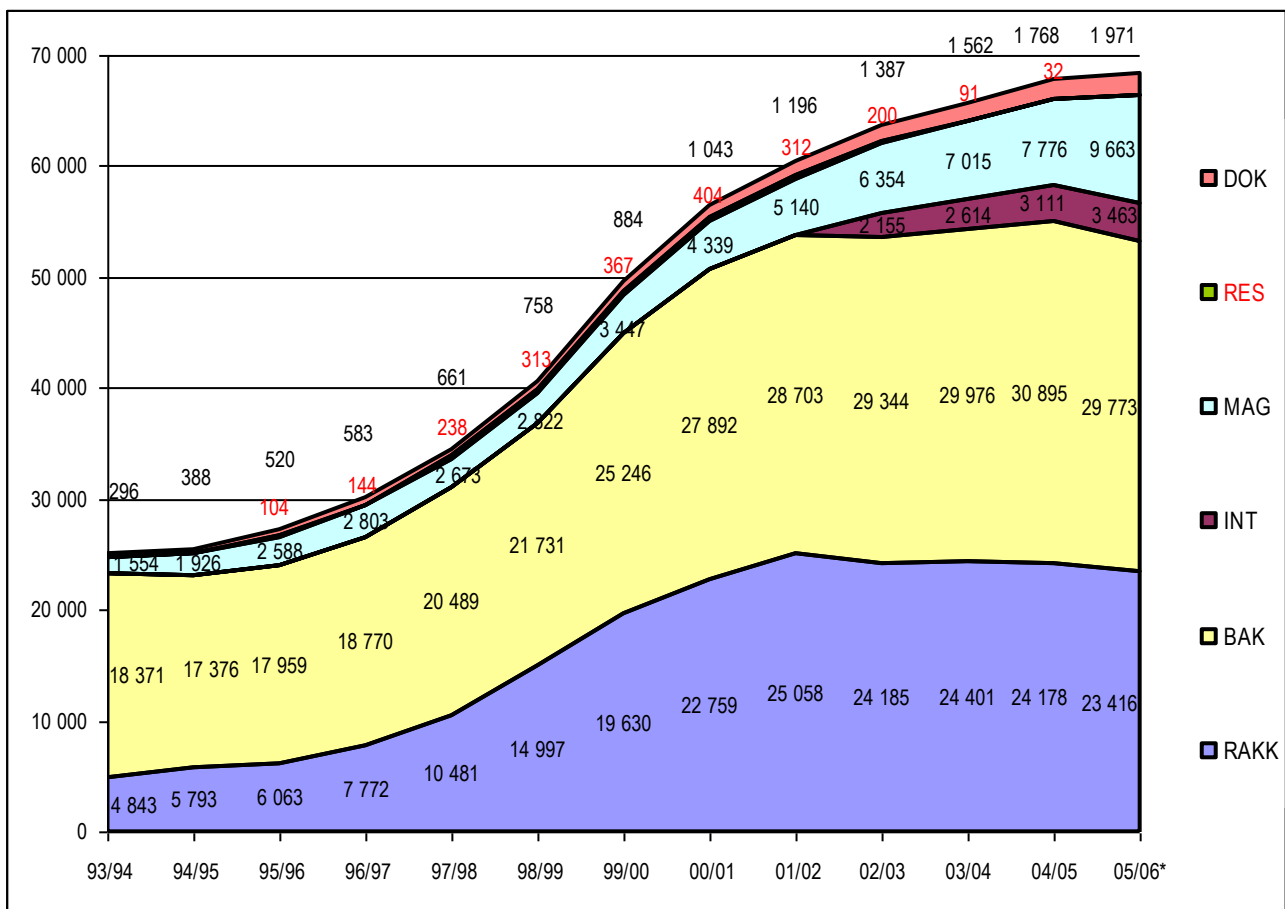
Bakalaureuseõppes on üliõpilaste arv kasvanud perioodil 1993-2005 kokku 11 400 üliõpilase võrra. RE üliõpilaste osakaal on järjest vähenenud ja aastaks 2005/06 jõudnud 43%-ni. Seejuures on RE üliõpilaste arv võrreldes 1997/98 õppeaastaga vähenenud 3 700 võrra ning REV kohtadel õppijate arv kasvanud ligikaudu 13 000 võrra. Bakalaureuseõppes õppijad moodustasid 2005/06 õa 44% kogu üliõpilaskonnast, kusjuures osakaal on pidevalt langenud.

Bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavadele algas vastuvõtt 2002/03 õppeaastal. Selle ajaga võrreldes on üliõpilaste arv kasvanud ligikaudu 1 300 võrra ehk kasv on olnud 61%. RE üliõpilaste osatähtsus on püsinud 63-68% vahel.

Magistriõppes (sh 1-aastane õpetajakoolitus, interniope) on üliõpilaste arv perioodil 1993-2005 suurenenud 8 100 võrra. 2005/06 õppeaastaks oli REV üliõpilaste osakaal kasvanud 55%-ni. Magistriõppes õppijate osakaal on pidevalt tõusnud ja moodustab 2005/06 õa 14% (viimasel aastal osakaalu hüpe 3 protsendipunkti).

Doktoriõppes on üliõpilaste arv ajavahemikul 1993/94 kuni 2005/06 kasvanud ligikaudu 1 700 võrra. Ka doktoriõppe osakaal on pidevalt tõusnud, moodustades 2005/06 õa ligikaudu 3% üliõpilaste arvust.

Joonis 7. Üliõpilaste arv ja osakaal kõrghariduse õpete kaupa

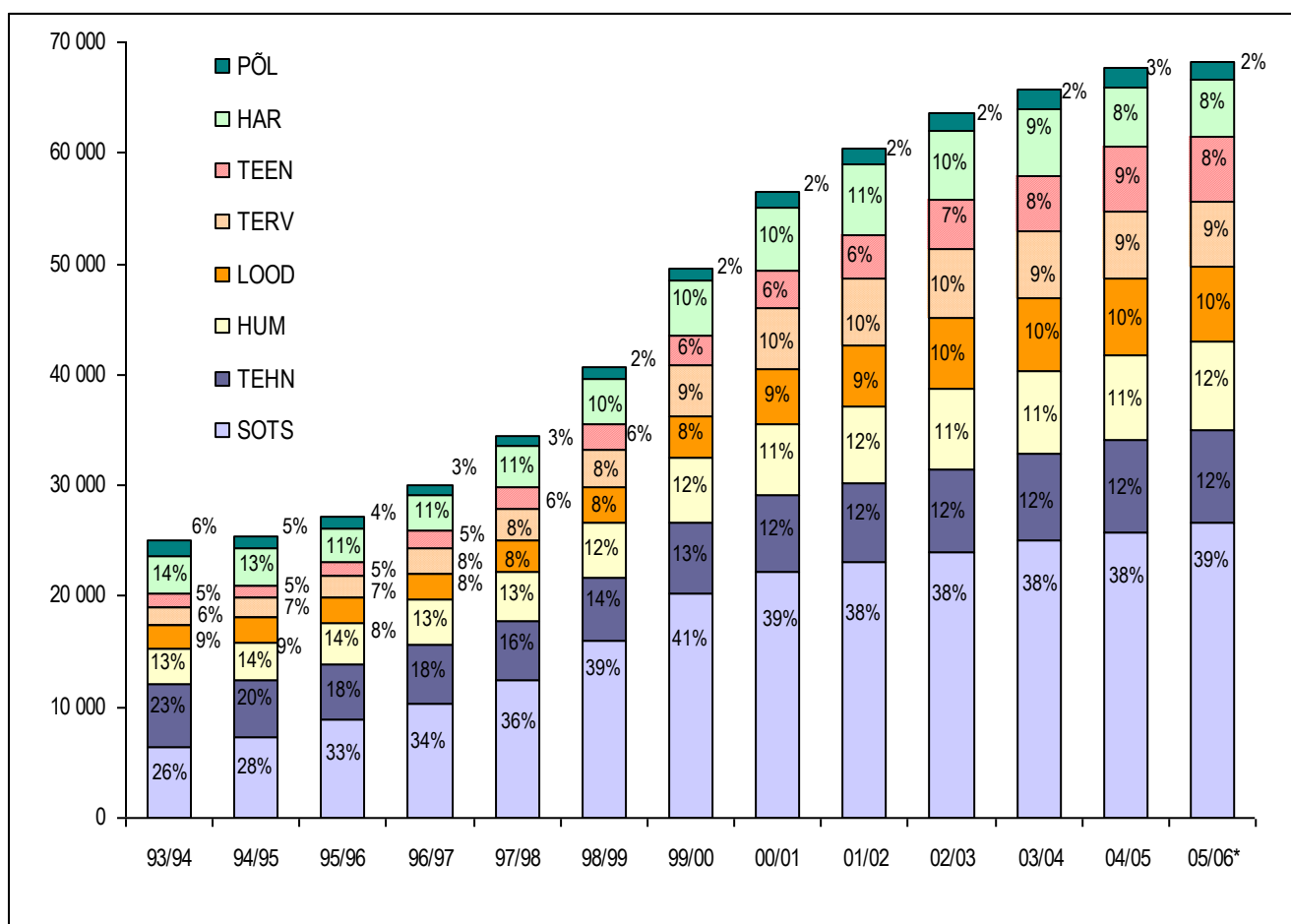

Üliõpilaste arv õppevaldkondade lõikes

Õppevaldkondade lõikes vaadelduna on kogu perioodi vältel õppinud kõige rohkem üliõpilasi (RE+REV) sotsiaalteaduste, äranduse ja õiguse valdkonnas (Joonis 8), sh 2005/06 õppeaastal nendest ligi 60% äranduse ja halduse õppesuunal.

Kui üliõpilaste arv kokku on kõikidel õppeaastatel eelmise aastaga võrreldes suurenenud, siis valdkonniti on muutumine absoluutarvudes olnud erinev. Ainult kahes õppevaldkonnas, milleks on humanitaaria ja kunstid ning sotsiaalteadused, ärandus ja õigus, on toimunud iga-aastaselt üliõpilaste arvu suurenemine. Samas on viimastel aastatel hariduse ning tervise ja heaolu õppevaldkondades üliõpilaste arv vähenenud.

Joonis 8. Üliõpilaste (RE+REV) arv ja osakaal õppevaldkonniti 1993/94 kuni 2005/06

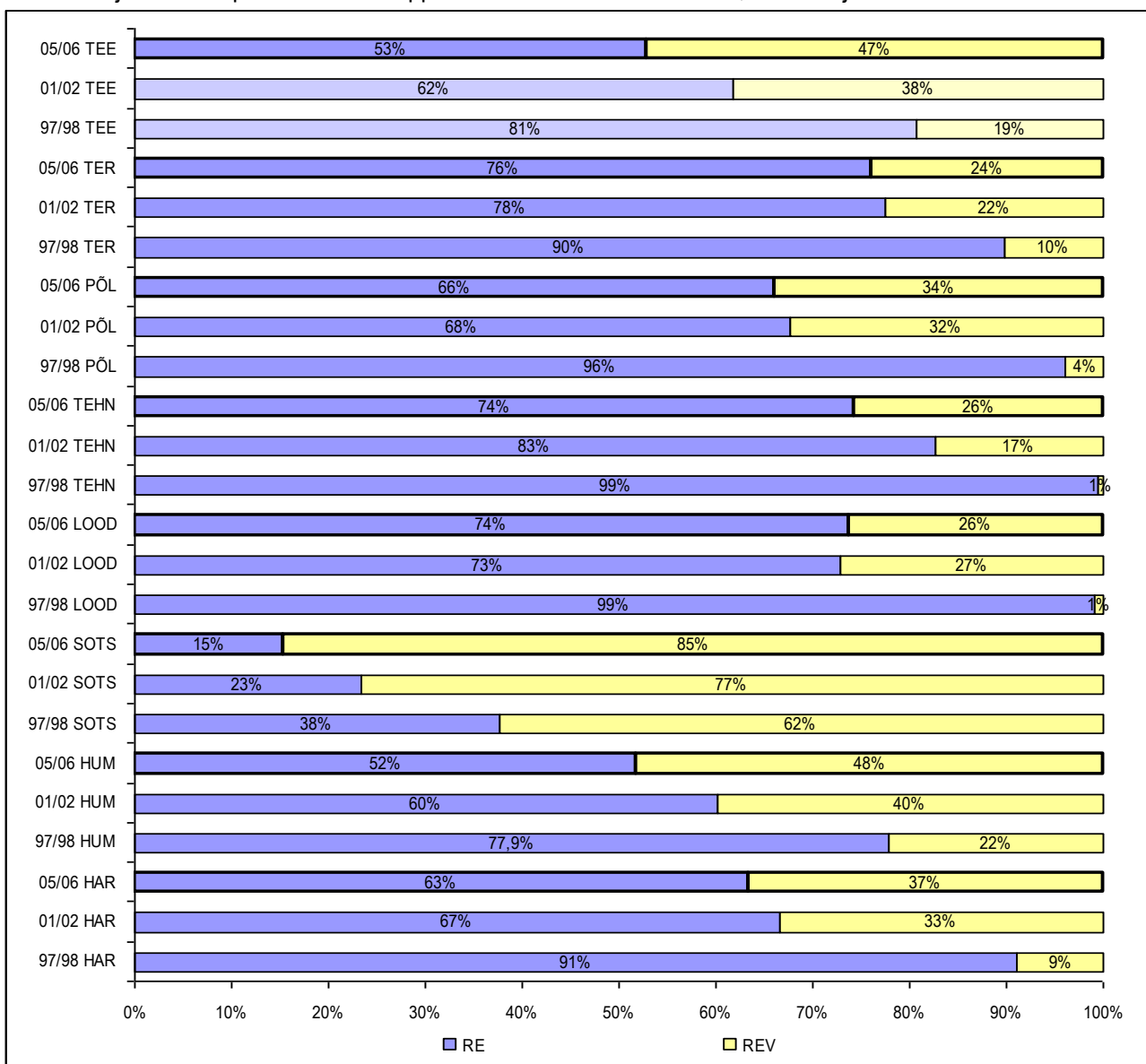
Kui vaadata eraldi RE õppekohtadel õppimist, siis viimase nelja aasta jooksul on pidevalt vähenenud RE üliõpilaste arv hariduse; sotsiaalteaduste, äranduse ja halduse ning tervise ja heaolu õppevaldkondades. Eelmise õppeaastaga võrreldes vähenes 2005/06 õa kõikides, va tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkonnas RE üliõpilaste arv (nt kahanes vastuvõtt 4+2 magistriõppesse).

Kui RE õppekohtadel tervikuna on üliõpilaste arv kasvanud 2005/06 õa-ks võrreldes 1997/98 õa-ga ligikaudu 6600 võrra (27%), siis REV õppekohtadel on kasv olnud ligikaudu 27 000 ehk 277%. Erinevalt RE õppekohtadel õppijatest, on kõikides õppevaldkondades reeglina REV üliõpilaste arv kasvanud. Erandi moodustavad kolm viimast õppeaastat, mil üliõpilaste arv on stabiliseerunud ja REV üliõpilaste arv on mitmetes õppevaldkondades vähenenud (haridus; loodus- ja täppisteadused; põllumajandus; tervis ja heaolu).

Kui võrrelda 1997. aasta andmeid 2005. aasta andmetega, siis võib märgata, et tervikuna on üliõpilaste arv vaadeldavatel aastatel tõusnud 98%. Suurimad kasvud (nii absoluutarvuline juurdekasv kui ka % üle 110) on seejuures (1) teeninduse õppevaldkonnas, kus kogu õppekohtade kasv on olnud ligikaudu kolmekordne ja keskkonnakaitse õppesuund on kasvanud tervikuna üle 9 korra, sh eriti suur olnud REV kohtade kasv; (2) loodus- ja täppisteaduste õppevaldkonnas, kus õppekohtade arv on kasvanud 2,4 korda, sh eriti suur kasv arvutiteaduste õppesuunal (taas eelkõige REV õppekohtadel) ning (3) Sotsiaalteaduste, äranduse ja õiguse õppevaldkonnas. Väikseima kasvuga on hariduse õppevaldkond, kus kasvuprotsent jäi alla 50%.

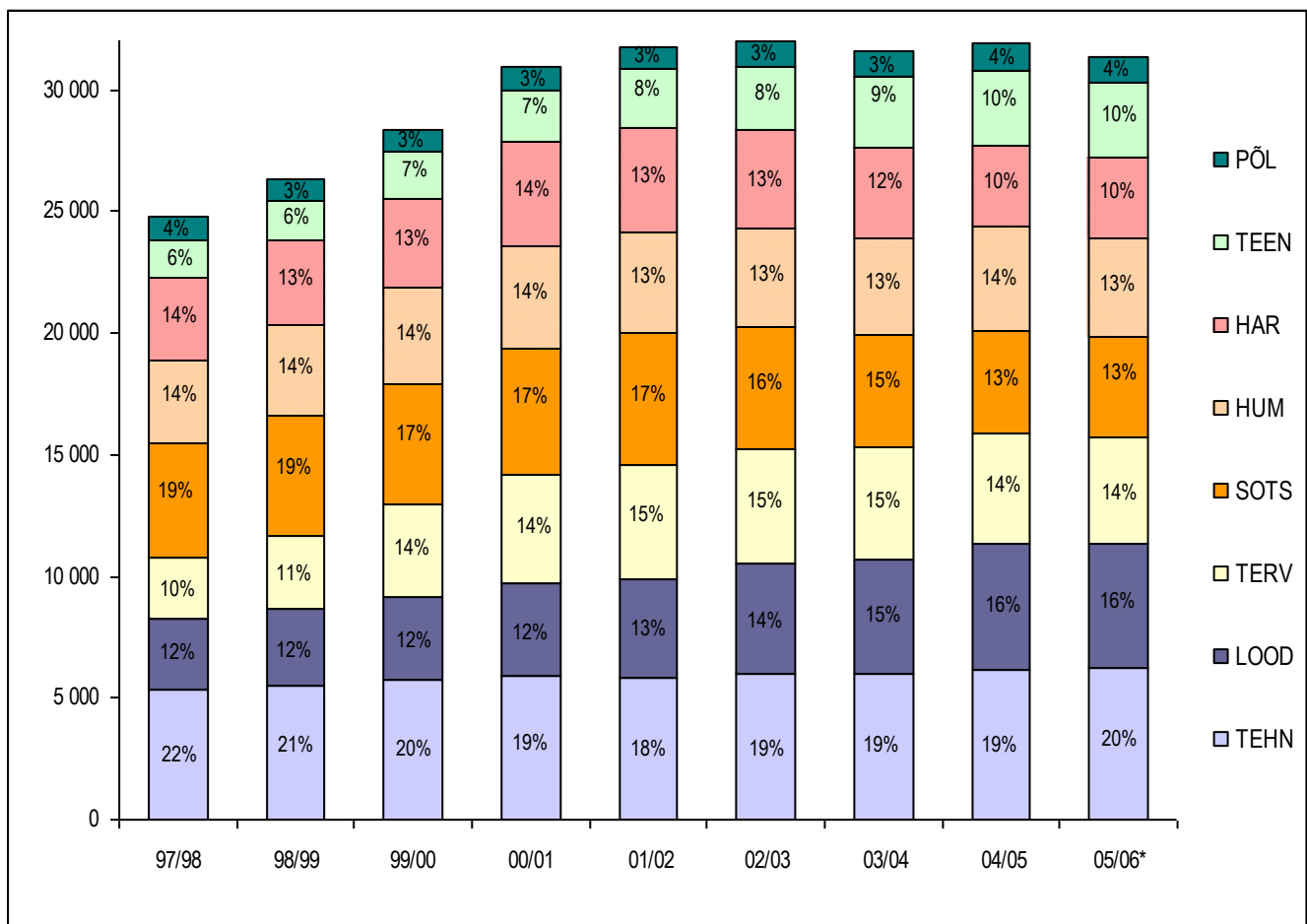
RE õppekohtade osas on kahes õppevaldkonnas toimunud üliõpilaste arvu vähenemine: hariduse õppevaldkonnas umbes 100 üliõpilase ehk 3% ning sotsiaalteaduste, äranduse ja õiguse õppevaldkonnas ligi 600 üliõpilase ehk 13% võrra. RE õppekohtadel õppijate osas on nii absoluutarvuliselt kui ka suhteliselt suurima kasvuga olnud loodus-ja täppisteaduste õppevaldkond (lisandunud ligikaudu 2 200 üliõpilast ehk kasv 75%), tervise ja heaolu õppevaldkond (lisandunud ca 1900 üliõpilast ehk 73%) ning teeninduse õppevaldkond (ligikaudu 1500 üliõpilast ehk kasv 95%). REV üliõpilaste arv on tõusnud kõigis õppevaldkondades, arvuliselt aga enam sotsiaalteaduste, äranduse ja õiguse valdkonnas (umbes 14 800 võrra ehk 191%) ning humanitaaria ja kunstide õppevaldkonnas (ligi 2 900 võrra ehk 298%). Joonisel 9 on näha RE ja REV õppekohtade proportsioonide muutus õppevaldkondade lõikes.

Joonis 9. RE ja REV üliõpilaste osakaal õppevaldkondade lõikes 1997/98, 2001/02 ja 2005/06

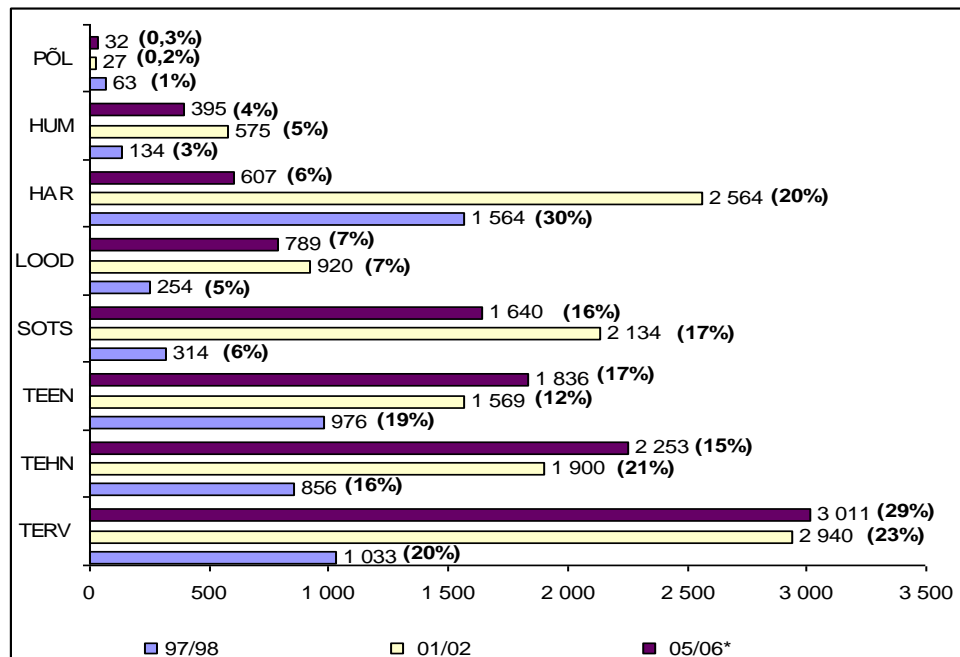
Joonisel 10 toodud RE üliõpilaste õppevaldkondade vahelist jaotus vaadates ilmneb, et kaks suurimat õppevaldkonda, kus 2005/06 õppeaastal õpib vastavalt 16% ja 20% RE üliõpilastest on loodus- ja täppisteaduste ning tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkonnad. Viimasel kahel aastal on õppevaldkondade vaheline struktuur jäänud peaaegu samaks – veidi on vähenenud humanitaaria ja kunstide ning suurenenud tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkondade osatähtsus. Perioodil 1997/98 kuni 2005/06 on kõige enam vähenenud sotsiaalteaduste, äranduse ja õiguse valdkonna osatähtsus (6 protsendipunkti). Seejuures 2005/06 õppeaastal õppis neist üliõpilastest 39% rakenduskõrgharidusõppes (raamatupidamine, ärijuhtimine, maksundus ja pangandus).

Joonis 10. Üliõpilaste arv ja osakaal õppevaldkonniti 1997/98 kuni 2005/06 RE üliõpilaste hulgas

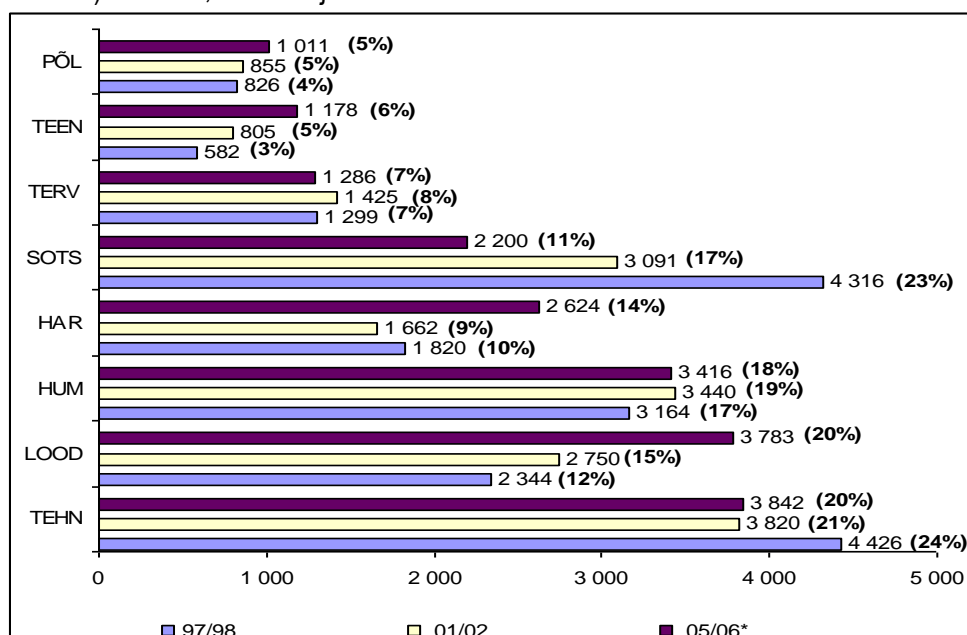
Rakenduslikul suunal õpib RE kohtadel kõige rohkem üliõpilasi tervise ja heaolu valdkonnas (29% 2005/06 äa-l) (Joonis 11).

Joonis 11. RE üliõpilaste arv ja osakaalude võrdlus õppevaldkondade lõikes rakenduslikul suunal 1997/98, 2001/02 ja 2005/06 õa.

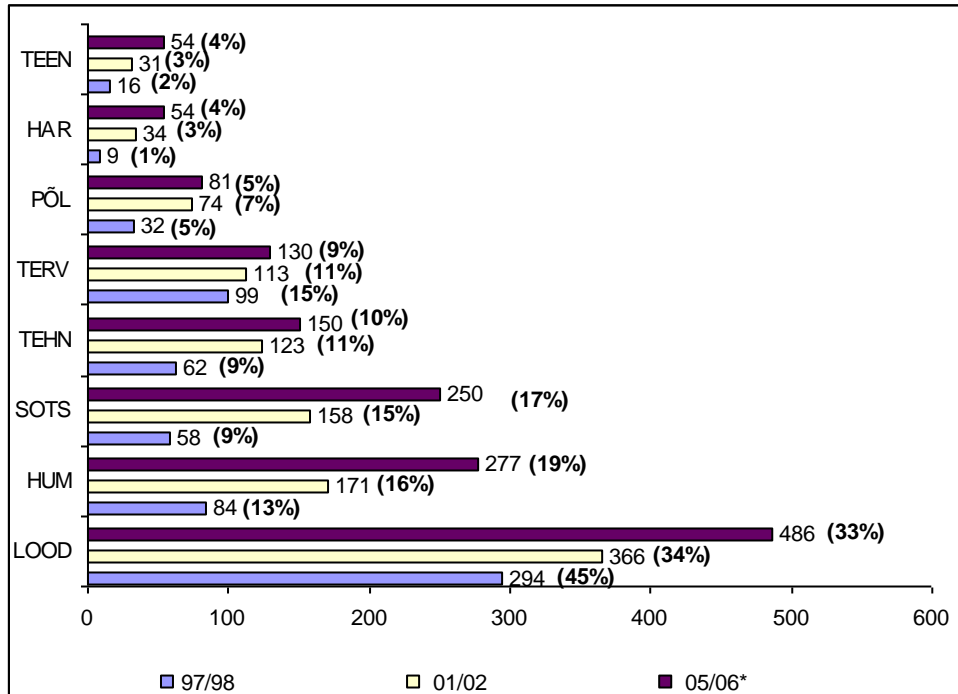
Bakalaureuse- ja magistriõppes (sh integreeritud õppekavad) RE kohtadel õppijatest on valdavalt kõige rohkem üliõpilasi õppinud tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkonnas, va eelmine õppeaasta, kus suurim osatähtsus oli loodus- ja täppisteaduste õppevaldkonnal (Joonis 12). Kõige enam on suurenenud loodus- ja täppisteaduste õppevaldkonna osatähtsus - osakaal on tõusnud 12%lt 1997/98 õa kuni 20%ni 2005/06 õa kogu RE õppekohal õppijatest. Märkimisväärselt on suurenenud ka hariduse õppevaldkonna osatähtsus (10%lt 14%ni, seda just alates 2003/04 õppeaastast). Samal ajal on vähenenud oluliselt hariduse valdkonna osatähtsus rakenduslikul suunal õppivate üliõpilaste seas. See on seotud antud valdkonna õppe ületoomisega rakenduslikust suunast akadeemilisse suunda. Kõige enam on vähenenud bakalaureuse- ja magistriõppes sotsiaalteaduste, ärimise ja õiguse õppevaldkonna osatähtsus (23%lt 11%le).

Joonis 12. RE üliõpilaste arv ja osakaalude võrdlus õppevaldkondade lõikes bakalaureuse- ja magistriõppes (sh integreeritud õppekavad) 1997/98, 2001/02 ja 2005/06 õa.

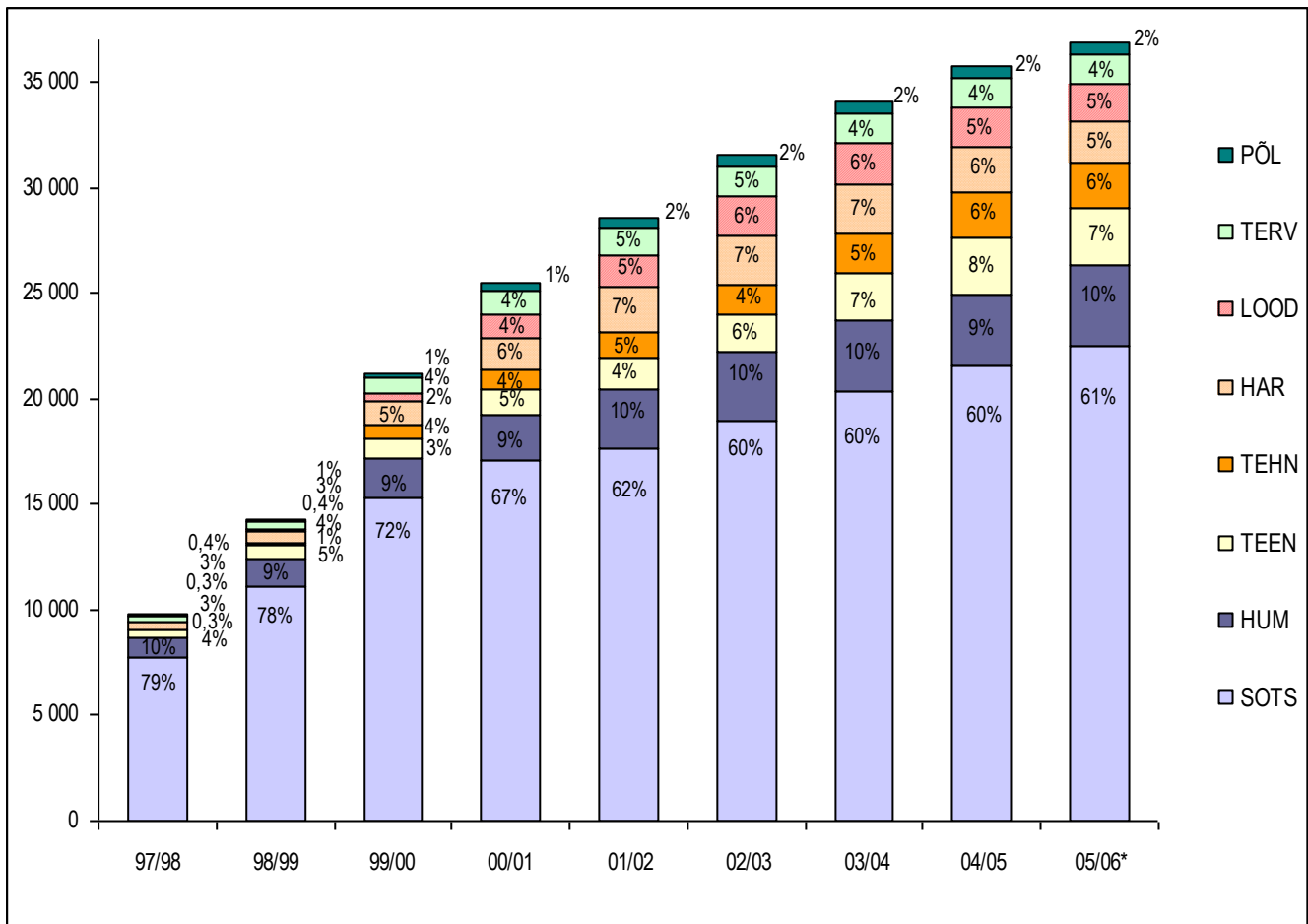
Doktoriõppes (Joonis 13) on ülekaalukalt suurim osatähtsus loodus- ja täppisteaduste õppevaldkonnal, kuigi antud õppevaldkonna osakaal on teiste õppevaldkondade kasvust tulenevalt vähenenud.

Joonis 13. RE üliõpilaste arv ja osakaalude võrdlus õppevaldkondade lõikes doktoriõppes 1997/98, 2001/02 ja 2005/06 äa.

Joonisel 14 on toodud REV õppekohtadel õppijate arv ja osakaal õppevaldkonniti. Selgelt on kogu vaadeldava perioodi domineerinud sotsiaalteaduste, ärimise ja õiguse õppevaldkond, kuid võrreldes 1997/98 aastaga on selle õppevaldkonna osakaal vähenenud. REV õppekohtadel õppijaid on olulisel määral lisandunud ka teistesse õppevaldkondadesse.

Joonis 14. Üliõpilaste arv ja osakaal õppevaldkonniti 1997/98 kuni 2005/06 REV üliõpilaste hulgas

Üliõpilaste vanuseline jaotus

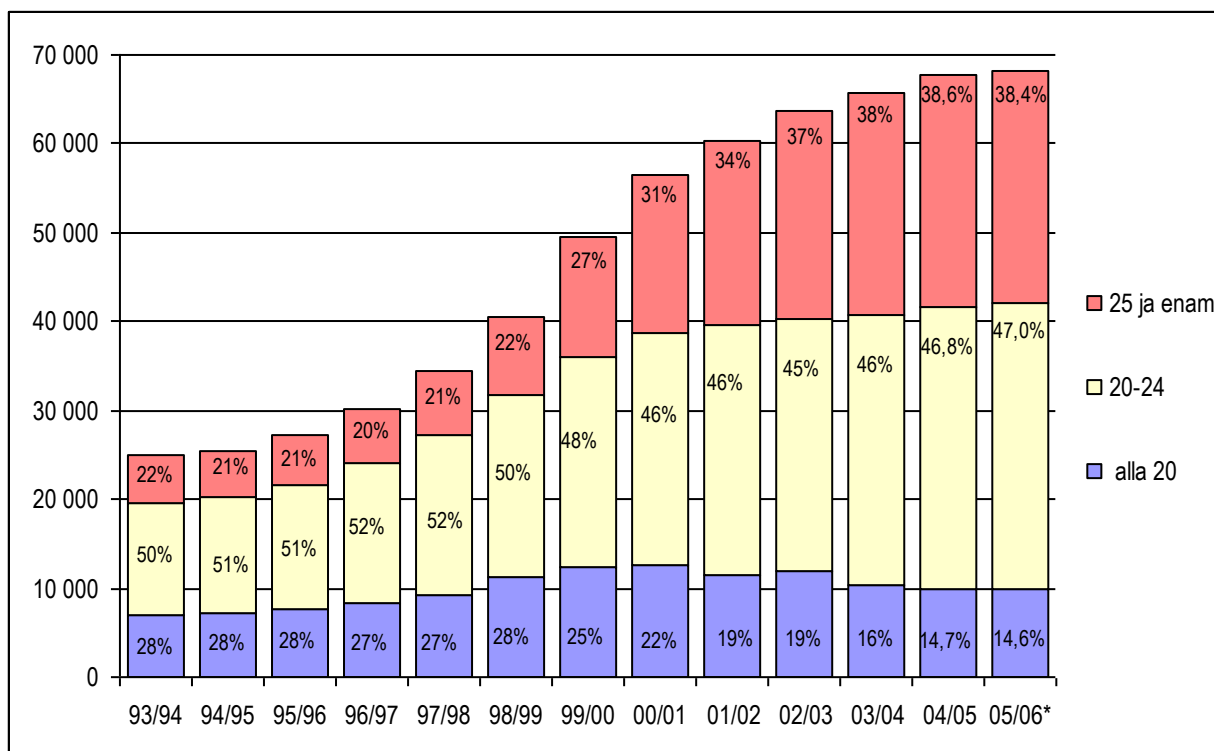
Üliõpilaste hulgas on suurenenud vanemaealiste osatähtsus⁶ (Joonis 15). Üle 25-aastaste vanusegrupi osatähtsus õppurite hulgas on kasvanud 22%-lt 1993/94 õppeaastal 39%-le 2004/2005 õppeaastaks (2005/06 õppeaastal on jäänud üliõpilaste proportsioon vanusegruppide lõikes praktiliselt samaks). Viimastel aastatel on siiski näha nimetatud vanusegrupi osakaalu kasvu pidurdumist. Kui perioodi algusaastatel oli meeste puhul vanema vanuserühma osatähtsus kõrgem kui naistel, siis alates 1999/00 õa ületab naiste puhul antud eagrupi osatähtsus meeste oma - 41% naisüliõpilastest kuulub antud vanuserühma ning 35% meesüliõpilastest.

Kuna vanuse tõus võib olla seotud kõrghariduse teisele või kolmandale astmele vastu võetute arvu kasvuga, on joonisel 16 vaadeldud 25-aastaste ja vanemate üliõpilaste eagrupi struktuuri kõrghariduse esimesel astmel. Arvesse on võetud kõrghariduse esimese astme õpe, millel õppima astumiseks on vajalik vähemalt keskharidus⁷. Ka kõrghariduse esimesel astmel on nimetatud vanuserühmas näha omakorda vanusegrupis „35 ja enam” õppurite osatähtsuse kasvu.

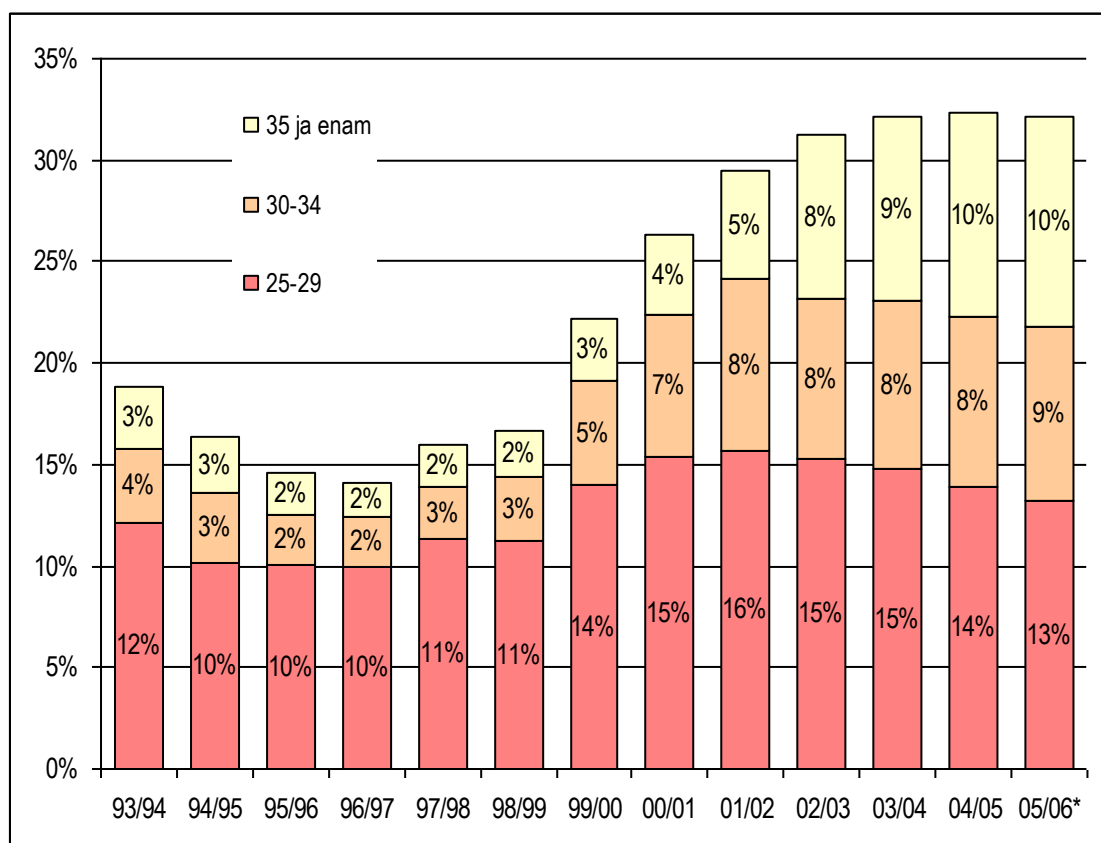
⁶ mõju avaldab ka traditsioonilise lõpetamisea nihkumine 18-lt 19-le vaadeldaval perioodil

⁷ Rakenduslik suund, bakalaureuseõpe ning bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavade õppijad

Joonis 15. Üliõpilaste vanuseline jaotus, 1993/94 kuni 2005/06

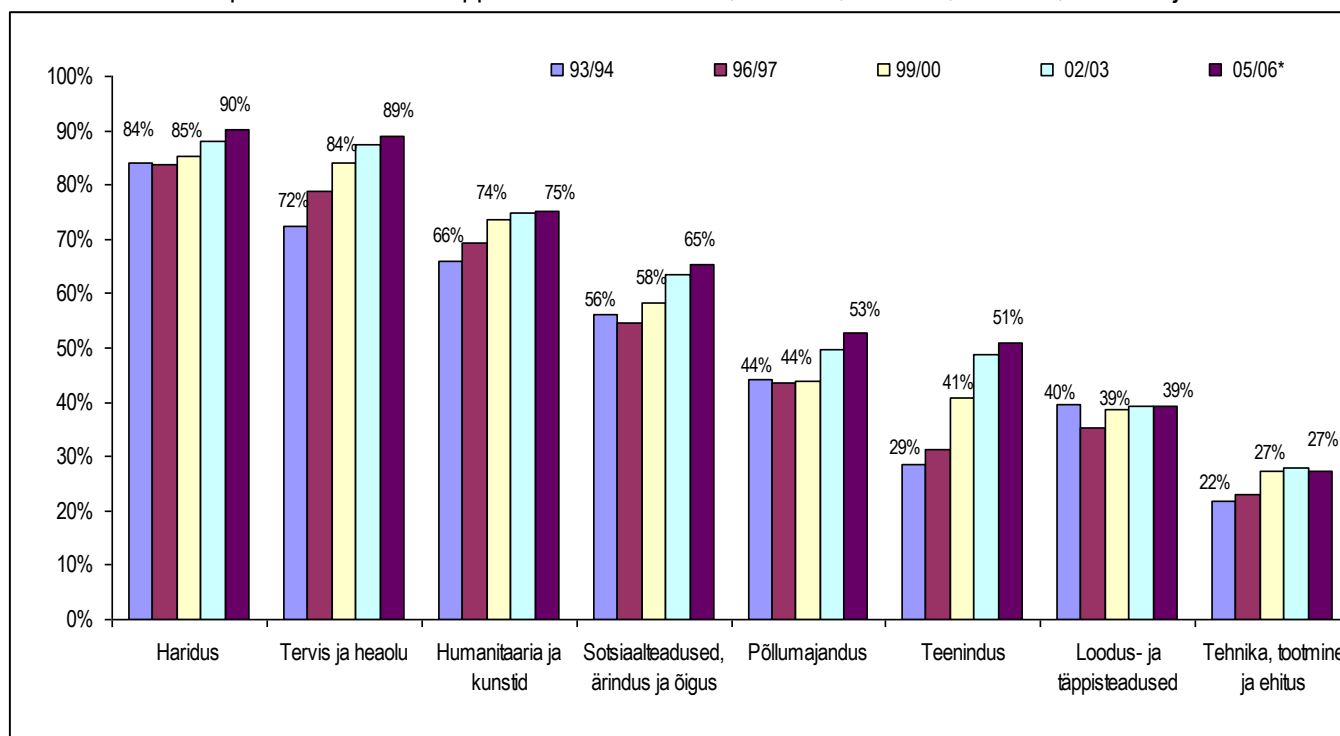
Joonis 16. 25-aastaste ja vanemate kõrghariduse esimesel astmel õppivate üliõpilaste vanuseline jaotus (%) kõikidest esimese taseme üliõpilastest)

Üliõpilaste sooline jaotus

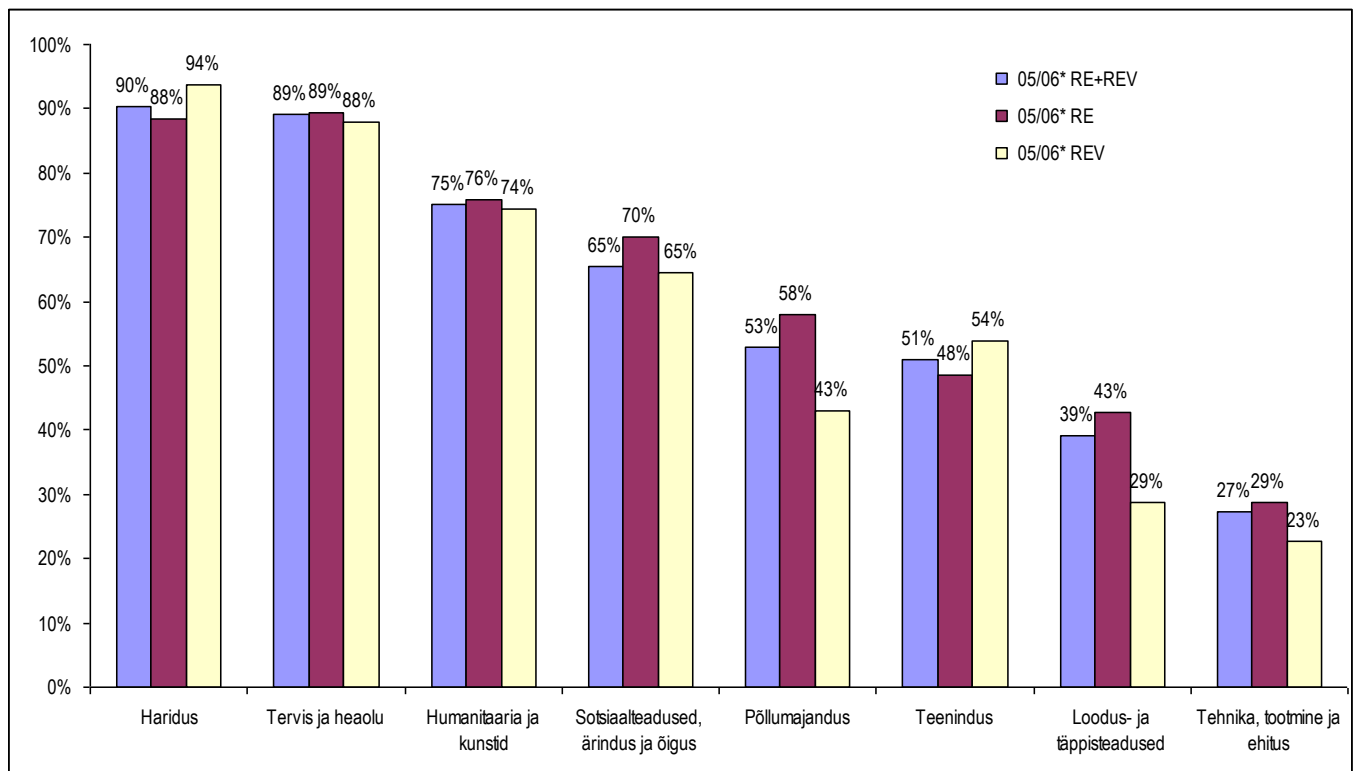
Kui perioodi algusaastatel on märgata naisüliõpilaste osakaalu pidevat kasvu õppijate hulgas (1993/94 õa oli naisüliõpilaste osatähtsus 51%), siis alates 2001/02 õppeaastast on naisüliõpilaste osakaal õppurite hulgas jäänud püsima 62%-le. 2005/06 õppeaastal on suurim naisüliõpilaste osatähtsus 1- aastases õpetajakoolituses (72%) ja 3+2 magistriõppes (67%). Väikseim naisüliõpilaste osatähtsus on olnud kutsekõrgharidusõppes (53%) ja doktoriõppes (53%). Kui vaadata õppevaldkondi (joonis 17), siis väikseim naisüliõpilaste osakaal kogu perioodi vältel on olnud tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkonnas (2005/06 õa 27% üliõpilastest). Alla keskmise on veel naisüliõpilaste osakaal loodus- ja täppisteaduste, teeninduse ning põllumajanduse õppevaldkondades. Hariduse ning tervise ja heaolu õppevaldkondades on naisüliõpilaste osakaal olnud suurim (2005/06 vastavalt 90 ja 89%).

Joonis 17. Naisüliõpilaste osatähtsus õppevaldkondade lõikes, 1993/94, 1996/97, 1999/00, 2002/03 ja 2005/06

Joonis 18 selgitab, kas soolises jaotuses ilmneb erinevusi ka rahastamisallikate lõikes. Olulisemad erinevused ilmnevad loodus- ja täppisteaduste ning põllumajanduse õppevaldkondades, kus REV kohtadel õppijate hulgas on naisüliõpilaste osakaal tunduvalt väiksem RE kohtadel õppijatest.

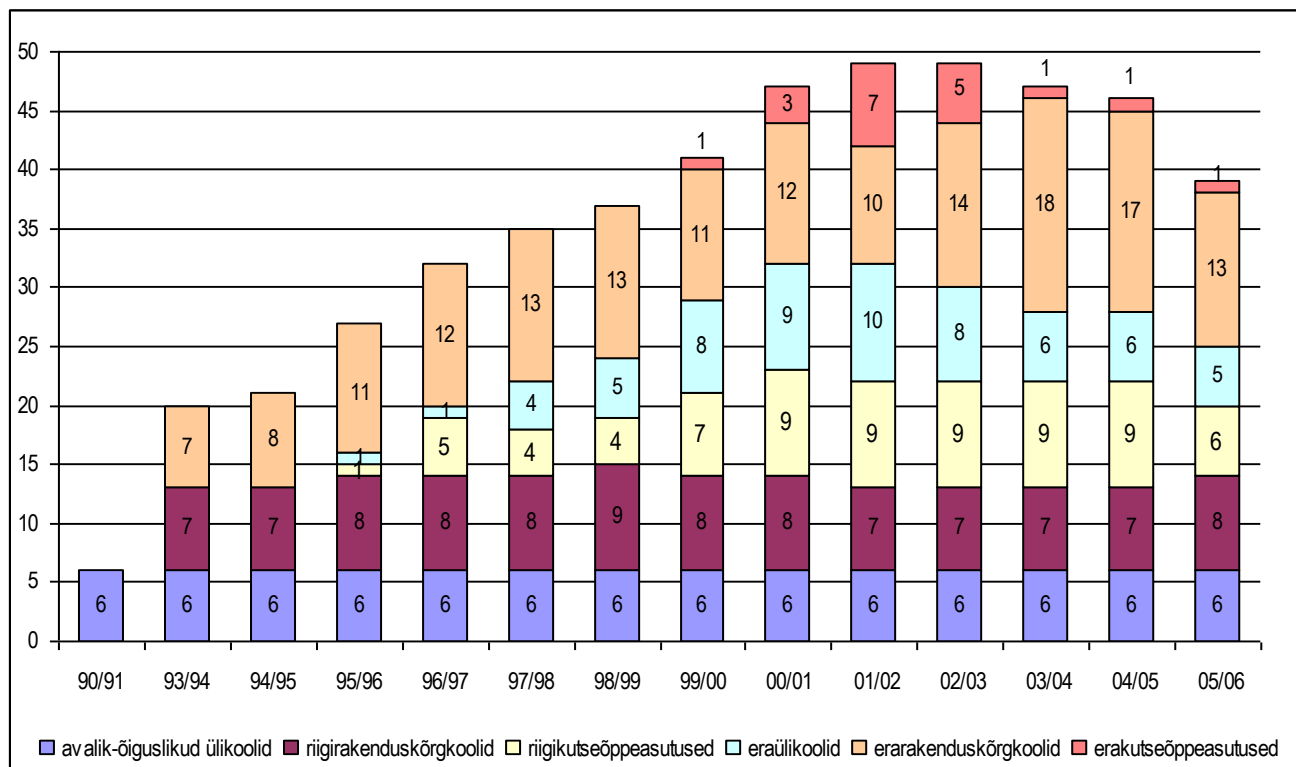
Joonis 18. Naisüliõpilaste osatähtsus õppevaldkondade lõikes 2005/06 rahastamisallikate lõikes

Õppeasutuste arv

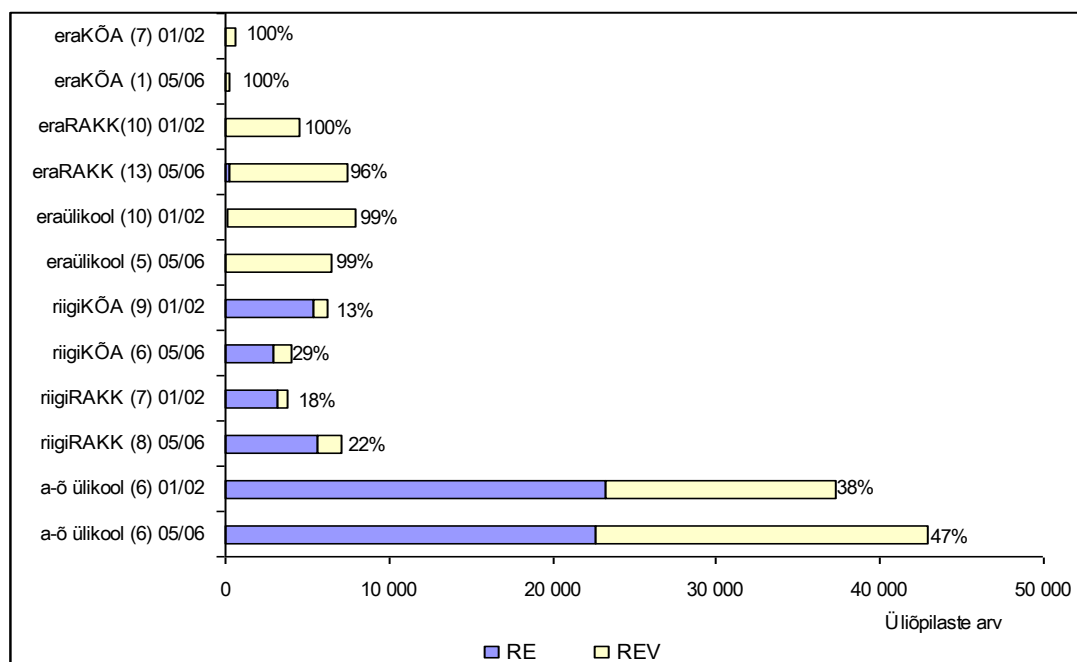
Üliõpilaste arvu suurenemisega paralleelselt on kasvanud ka kõrghariduse omandamist võimaldavate õppeasutuste arv (Joonis 19). Kui 1993/94 õppeaastal oli kõrgharidust võimalik omandada 20 õppeasutuses, siis 2005/06 õppeaastal 39-s. Kasvu taga on olnud 1990ndate alguses kutseõppeasutuste baasil riigirakenduskõrgkoolide loomine ning arvukate erakõrgharidusasutuste loomine, mis reageerisid turul tekkinud nõudlusele kõrghariduse järele. Kui õppeasutuste arv jõudis maksimumi ehk 49 õppeasutuseni 2001/02-2002/03 õa, siis järgnevatel aastatel on õppeasutuste arv vähenenud. Võrreldes eelmise õppeaasta algusega on õppeasutuste arv vähenenud 7 võrra: Eesti Humanitaarinstituut ühines Tallinna Ülikooliga, Viljandi Kultuuriakadeemia ühines Tartu Ülikooliga, Kohtla-järve Polütehnikumi kõrghariduse õppekavad viidi üle TTÜ Virumaa Kolledžisse ning tegevuse lõpetas neli erarakenduskõrgkooli (Rahvusvaheliste Sotsiaalteaduste Rakenduslik Kõrgkool LEX, Autotranspordi Instituut „Raiment“, Erakolledž Futurum-2, Kultuuri- ja Humanitaarhariduse Instituut). Lisaks on kaks kutseõppeasutust reorganiseeritud ümber rakenduskõrgkoolideks (Tartu Meditsiinikool Tartu Tervishoiu Kõrgkooliks ja Tallinna Meditsiinikool Tallinna Tervishoiu Kõrgkooliks).

Joonis 19. Õppeasutuste arv, kus saab õppida kõrghariduse õppekavadel 1990/91, 1993/94 – 2005/06 (õppeaasta alguse seisuga)

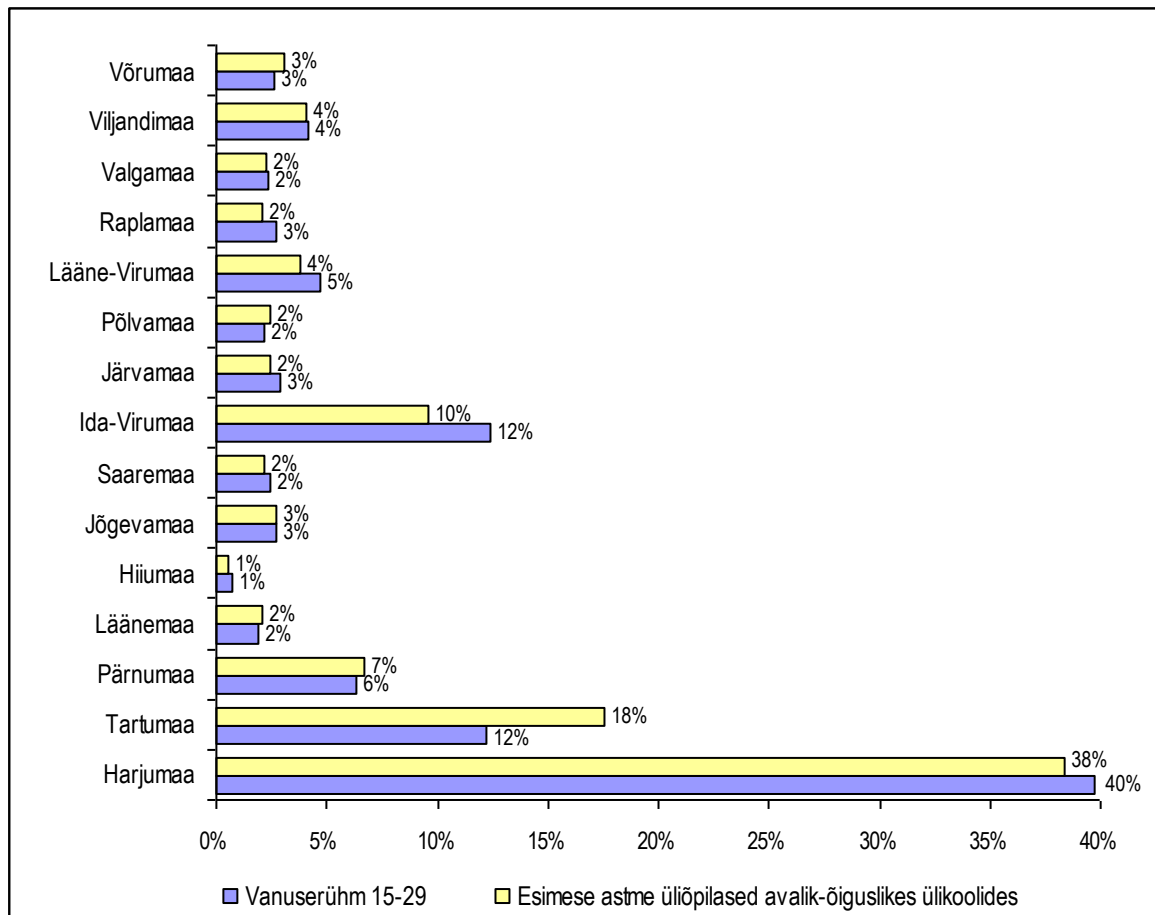
Suurim hulk ehk ligi 63% üliõpilastest õpib 2005/06 õppeaastal avalik-õiguslikes ülikoolides. Seejuures õpib umbes 55% REV üliõpilastest avalik-õiguslikes ülikoolides. RE üliõpilaste osatähtsus on suurim riigirakenduskõrgkoolides (joonis 20).

Joonis 20. Õppurite arv (RE+REV) ja REV osatähtsused eri tüüpi ja omandivormidega õppeasutustes õppekoha rahastamisallikate lõikes

Võrreldes Rektorate Nõukogu aastaaruandes sisalduvaid ülikoolide endi kogutud andmeid avalik-õiguslikes ülikoolides õppivate esimese astme üliõpilaste päritolu kohta maakonniti Eesti rahvastiku jaotusega (maakonniti, vanusegrupp 15-29), ilmneb jaotuste küllaltki suur sarnasus (Joonis 21) (vt ka lisa 1). Kõige enam eristub võrdluses Tartumaa, kus avalik-õiguslikes ülikoolides õppijate proportsioon on suurem võrreldes vanusegrupi osakaaluga. Avalik-õiguslikes ülikoolides õppijate osakaal on paari protsendipunkti võrra väiksem Ida-Virumaal, kuid ka Harjumaal (eeldatav eraülikoolide mõju). Hetkel puuduvad andmed teistes õppeasutustes õppijate päritolumaakonna kohta.

Joonis 21. Esimese astme üliõpilaste päritolu maakonniti avalik-õiguslikes ülikoolides⁸

Vastuvõetud üliõpilaste arv⁹

2005/06 õa võeti esimesele kursusele kokku 740 õppekavale (sh 574 täielikult ja tingimisi akrediteeritud õppekava) vastu 19 620 üliõpilast.

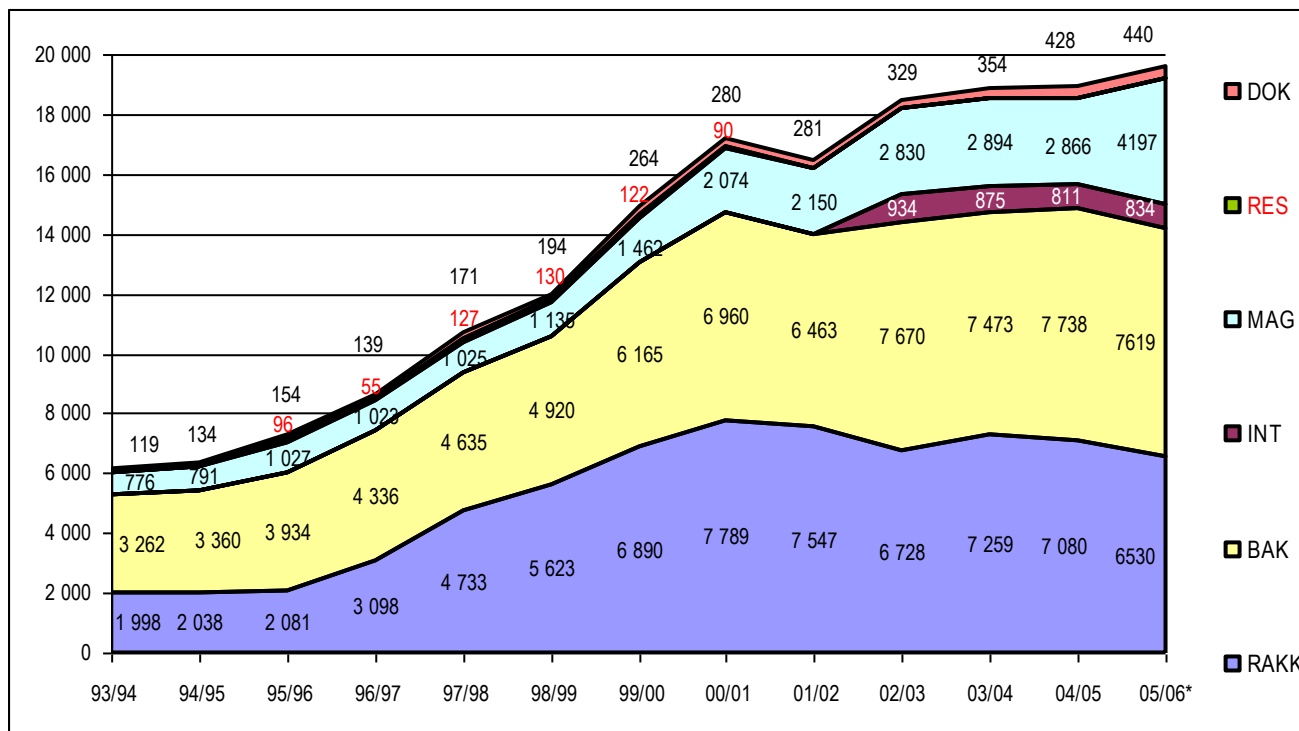
Kõrghariduse tasemele vastuvõetute arv on ajavahemikul 1993/94 kuni 2005/06 õa kasvanud ligi 3 korda ehk 6200lt **19 620ni** (Joonis 22). Viimastel aastatel on vastuvõetute arv jäänud suhteliselt samale tasemele. 2005/06 õppeaasta vastuvõetute kasv on eelkõige tingitud uue süsteemi 3+2 bakalaureuseõppes lõpetajate jõudmisest magistriõppe tasemele. Kõrghariduse esimesele astmele (rakenduskõrgharidusõpe, bakalaureuseõpe ning integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe) vastuvõtt vähenes võrreldes eelneva aastaga. Kogu perioodi jooksul on

⁸ Andmed üliõpilaste päritolu kohta pärinevad Rektorate Nõukogu ülevaatest 2004/2005, kus ülikoolid kasutavad üliõpilaste päritolu arvestamiseks erinevaid meetodikaid (TTÜ arvestab õppeasutuse järgi, kus on omandatud keskharidus, teised vastavalt sellele, millise elukoha tudeng märgib).

⁹ 2005/06 õppeaasta vastuvõetute andmete võrdlemisel eelmiste aastatega tuleb silmas pidada andmete kogumise meetoodika ja ajaperioodi erinevust (vt alapunkti „Andmete allikad ja üldised märkused”, lk 4).

doktoriõppe osakaal vastuvõtust moodustanud umbes 2%. Vastuvõtus on suurenenud magistriõppe (sh 1-aastane õpetajakoolitus, interniope) osakaal (viimasel aastal 6 protsendipunkti võrra, jõudes 21%ni). Bakalaureuseõpe ja rakenduskõrgharidusõpe moodustavad siiski suurima osa vastuvõetutest (2005/06 vastavalt 39% ja 33%).

Joonis 22. Vastuvõtt kõrghariduse erinevatesse õpetesse (RE+REV)

Vastuvõetud üliõpilaste arv (RE + REV, kõik õpped) on 1993/94 – 2005/06 õa suurenenud kõikides õppevaldkondades (Tabel 1). Arvuliselt kõige enam on vastuvõetute arv suurenenud sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse, loodus- ja täppisteaduste, ning humanitaaria ja kunstide õppevaldkondades. Kõige tagasihoidlikum on vastuvõetud üliõpilaste arvu kasv olnud põllumajanduse ning hariduse õppevaldkondades.

Vastuvõetud üliõpilaste osakaal (RE + REV) õppevaldkondade lõikes 1993/94 – 2004/05 õa kajastub tabelis 2. Hariduse õppevaldkonna osakaal on vaadeldaval ajavahemikul pidevalt vähenenud (11%-lt 7%-ni). Sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse õppevaldkond on üldiselt olnud kasvutrendiga, kuid viimasel kahel aastal on osakaal veidi vähenenud. Loodus- ja täppisteaduste ning teeninduse õppevaldkondade osakaalud on kasvanud. Kuigi tervise ja heaolu osakaal saavutas maksimumi 1999/00 õa-l ja on pärast seda mõnevõrra langenud, on 1993/94 õppeaastaga võrreldes osakaalu tõus siiski 1,8 kordne (4,6%-lt 8,1%-ni). Tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna osakaalu langus (1993/94 õa 24%, 2000/01 õa-l 11%-ni) on asendunud tõusutrendiga, jäädes kolmel viimasel õppeaastal ligikaudu 13% piiridesse. Samal ajal on vastuvõetud üliõpilaste arv antud õppevaldkonnas ligikaudu 1,7 korda kasvanud (Tabel 1).

Tabel 1. Vastuvõetud üliõpilaste arv õppevaldkondade lõikes 1993/94-2005/06* õppeaasta

Õppevaldkonna nimetus	93/94	94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06*
Haridus	671	682	702	907	1 226	1 219	1 645	2 051	1 827	1 465	1 557	1 284	1 457
Humanitaaria ja kunstid	724	722	889	970	1 070	1 413	1 530	1 796	1 762	2 090	1 999	2 193	2 401
Sotsiaalteadused, ärimajandus ja õigus	1 954	2 128	2 563	3 198	3 974	4 681	5 306	6 108	6 039	7 198	7 260	7 055	7 180
Loodus- ja täppisteadused	499	480	478	481	812	873	1 180	1 854	1 688	1 977	1 961	2 204	2 251
Tehnika, tootmine ja ehitus	1 498	1 457	1 512	1 485	1 408	1 494	2 111	1 947	1 941	2 220	2 446	2 458	2 586
Põllumajandus	198	223	217	235	238	282	399	401	370	454	447	482	480
Tervis ja heaolu	283	345	621	959	1 176	1 177	1 702	1 841	1 722	1 683	1 604	1 681	1 588
Teenindus	328	286	310	416	787	863	1 030	1 195	1 092	1 404	1 581	1 566	1 677
Kokku	6 155	6 323	7 292	8 651	10 691	12 002	14 903	17 193	16 441	18 491	18 855	18 923	19 620

Tabel 2. Vastuvõetud üliõpilaste osakaal õppevaldkondade lõikes 1993/94-2004/2005 õppeaasta

Õppevaldkonna nimetus	93/94	94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06*
Haridus	11%	11%	10%	10%	11%	10%	11%	12%	11%	8%	8%	7%	7%
Humanitaaria ja kunstid	12%	11%	12%	11%	10%	12%	10%	10%	11%	11%	11%	12%	12%
Sotsiaalteadused, ärimajandus ja õigus	32%	34%	35%	37%	37%	39%	36%	36%	37%	39%	39%	37%	37%
Loodus- ja täppisteadused	8%	8%	7%	6%	8%	7%	8%	11%	10%	11%	10%	12%	11%
Tehnika, tootmine ja ehitus	24%	23%	21%	17%	13%	12%	14%	11%	12%	12%	13%	13%	13%
Põllumajandus	3%	4%	3%	3%	2%	2%	3%	2%	2%	2%	2%	3%	2%
Tervis ja heaolu	5%	5%	9%	11%	11%	10%	11%	11%	10%	9%	9%	9%	8%
Teenindus	5%	5%	4%	5%	7%	7%	7%	7%	7%	8%	8%	8%	9%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

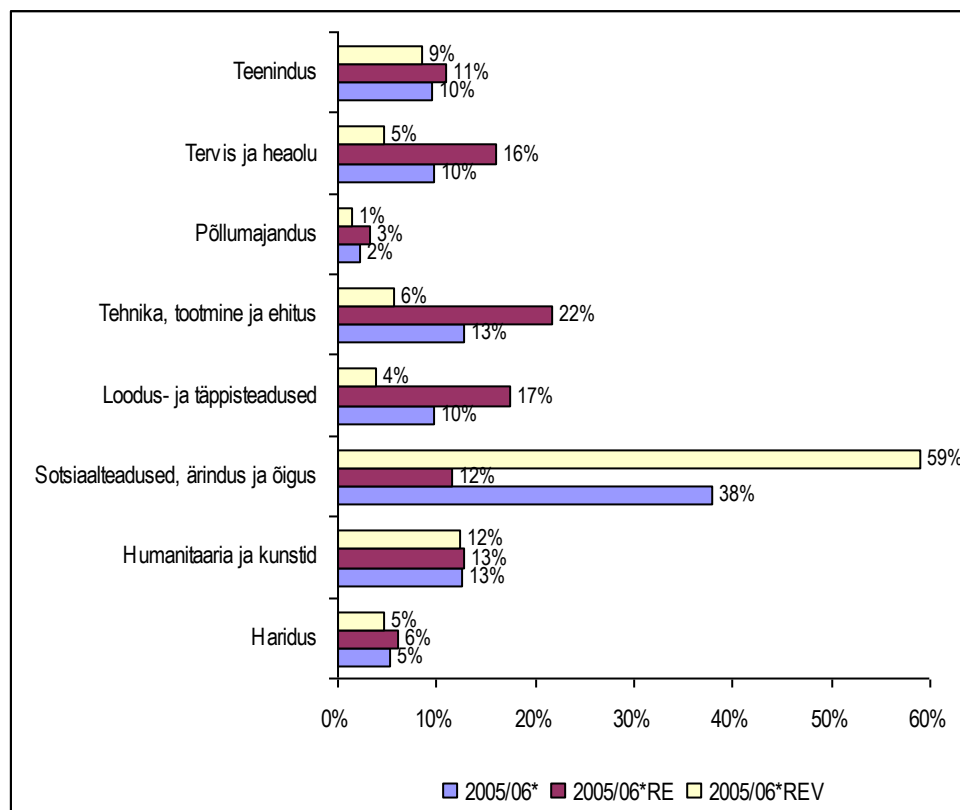
Vastuvõetud üliõpilaste jagunemine kõrghariduse õpetes õppevaldkondade vahel

Rakenduslikul suunal on vastuvõtt antud perioodil suurenenud 4500 üliõpilase võrra. Maksimaalne arv üliõpilasi võeti vastu 2000/01 õppeaastal (ligikaudu 7800). 2005/06 õppeaastaks on vastuvõtt langenud ligikaudu 6500 üliõpilasele. Bakalaureuseõppesse vastuvõtt on suurenenud ligikaudu 4400 üliõpilase võrra ning maksimum arv üliõpilasi võeti vastu 2002/03 õppeaastal. Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppesse algas vastuvõtt 2002/03 õppeaastal ja umbes poole vastuvõetutest moodustab vastuvõtt tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkonda. Magistriõppes (sh 1-aastane õpetajakoolitus, interniope) on antud perioodil vastuvõtt kasvanud 3400 üliõpilase võrra. Doktoriõppesse vastuvõtt on pidevalt kasvanud (kasv 320 üliõpilase võrra). Rakenduslikule suunale, bakalaureuseõppesse (alates 1995/96 õa-st) ning magistriõppesse vastuvõetutest on vaadeldaval perioodil kõige suurem osatähtsus

sotsiaalteaduste, äranduse ja õiguse õppevaldkonnal. Doktorioppes on kogu perioodi jooksul vastuvõtt olnud suurim loodus- ja täppisteaduste õppevaldkonnas.

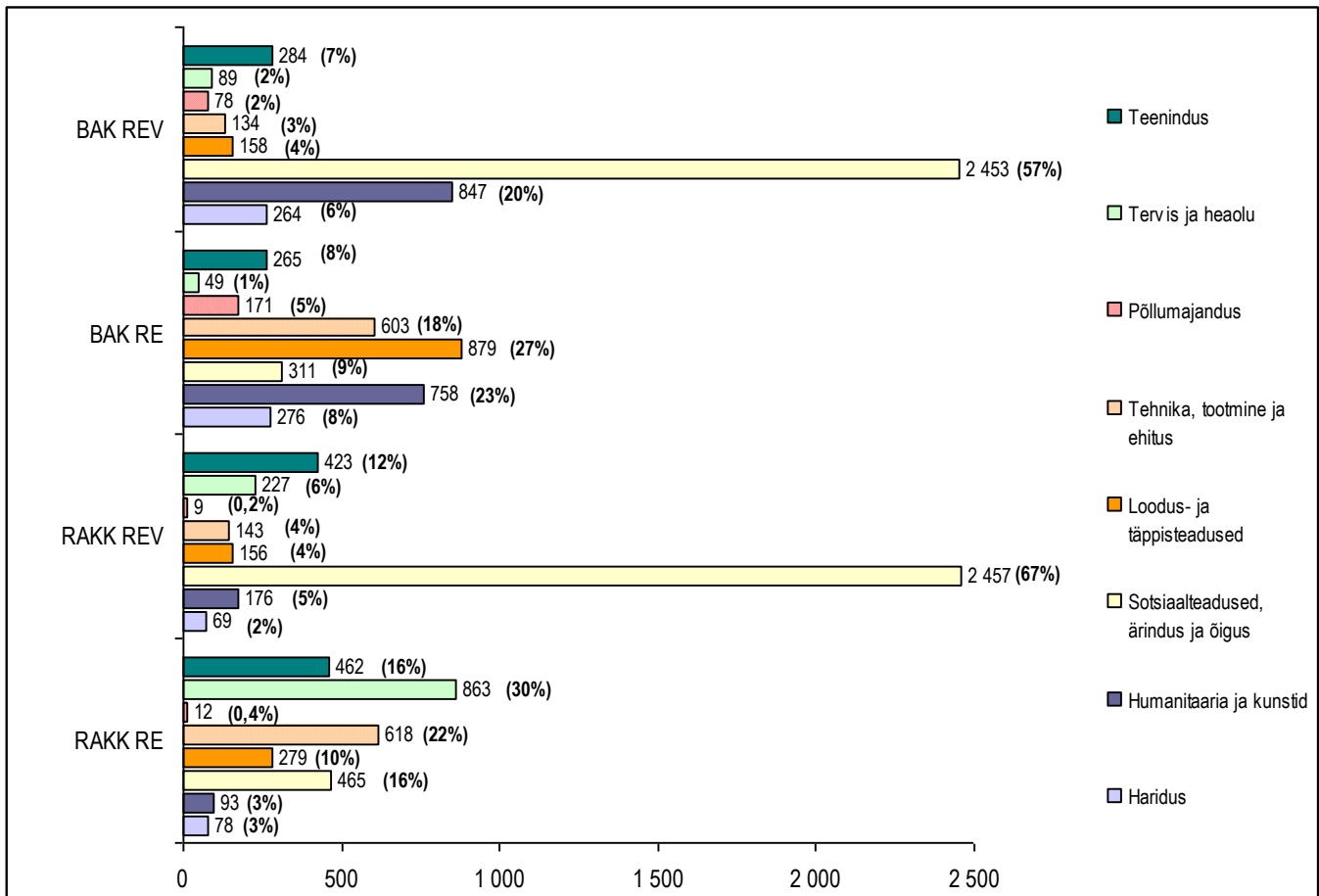
Õppekoha rahastamisallikate lõikes saab vastuvõttu vaadelda viimase õppeaasta puhul. Ainult bakalaureuse- ja rakenduskõrgharidusõppes ületab REV õppekohtadele vastuvõetute arv RE õppekohtadele vastuvõetud üliõpilaste arvu. Kõrghariduse esimesele astmele kokku (sh integreeritud õppekavadele) on vastuvõtt REV õppekohtadele 1,2 korda suurem kui RE kohtadele. Joonisel 23 ilmneb, et suurima osatähtsusega on sotsiaalteaduste, äranduse ja õiguse õppevaldkond (38%), millele järgnevad tehnika, tootmise ehituse ning humanitaaria ja kunstide õppevaldkonnad (mõlemad 13%). RE õppekohtadele vastuvõttus on esikohal tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkond (22%, sellest 11% tehnikaalade õppesuund) ning sellele järgneb loodus- ja täppisteaduste õppesuund (17%, sellest 10% arvutiteaduste õppesuund). REV kohtadele vastuvõttus domineerib ülekaalukalt sotsiaalteaduste, äranduse ja õiguse õppevaldkond (59%).

Joonis 23. Vastuvõtt kõrghariduse esimesele astmele 2005/06 õa õppevaldkondade ja rahastamisallikate lõikes

Joonisel 24 on toodud 2005/06 õa üliõpilaste vastuvõtt kõrghariduse esimesel astmel bakalaureuse- ja rakenduskõrgharidusõppesse RE ja REV õppekohtadele õppevaldkondade lõikes. Absoluutarvud aitavad hinnata, kui suur osa õppureist valib õppimise sotsiaalteaduste, äranduse ja õiguse õppesuunal ning kuidas arvuliselt ja osakaaludena jaotuvad õppima asunud teistes õppevaldkondades. Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppe õppekavadele vastuvõetutest moodustab tehnika, tootmise ja ehituse valdkond RE kohtadele vastuvõetutest 47% ja REV kohtadele vastuvõetutest 58%.

Joonis 24. Kõrghariduse esimesele astmele vastuvõetud RE ja REV üliõpilase arv ja osakaal õppevaldkonniti, kõrghariduse õpete kaupa 2005/06 õa

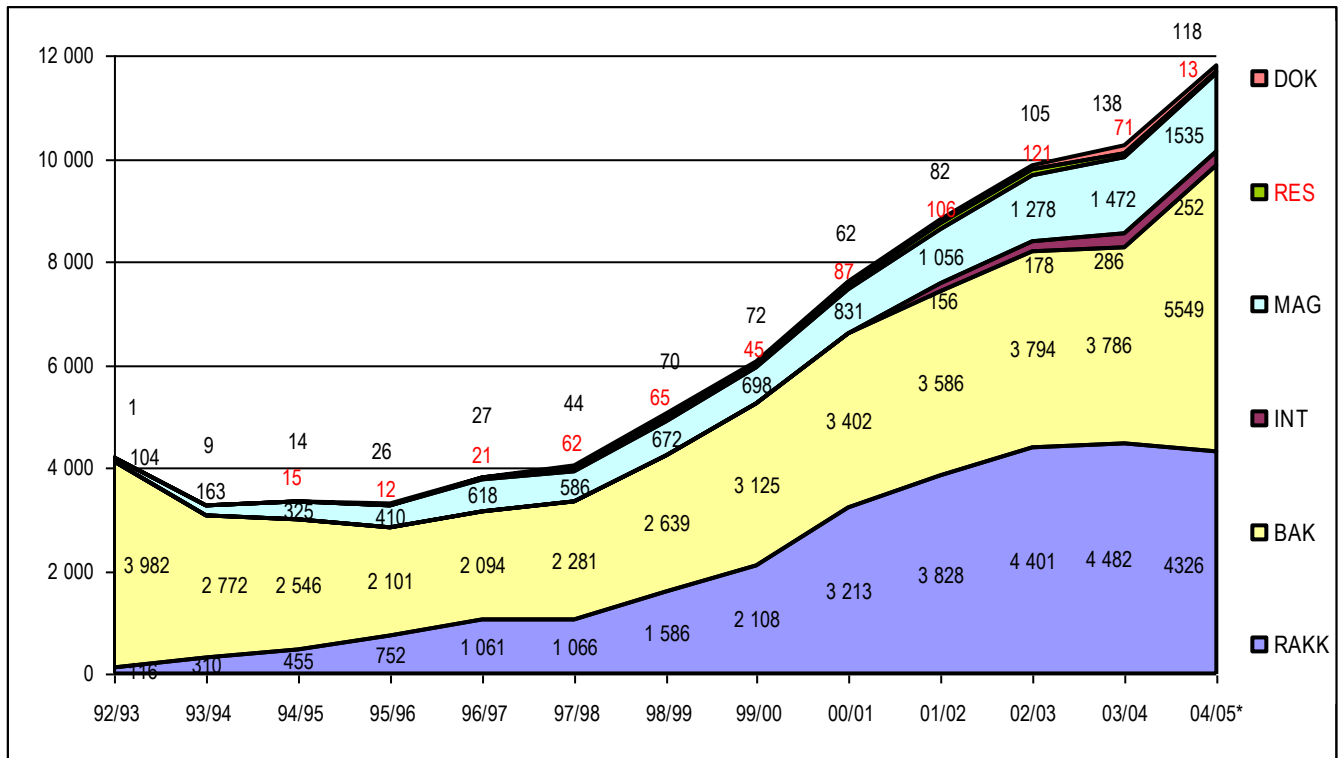

Lõpetanud ja katkestanud üliõpilaste arv

Lõpetanud üliõpilaste arv (RE+REV) on alates 1996/97 õppeaastast pidevalt kasvanud¹⁰ (Joonis 25). Viimase õppeaastaga võrreldes on kasv olnud märgatavalt suur (kui arvestada kõiki lõpetajaid, siis oli kasv lõpetajate arvus ligikaudu 1560). Selle põhjuseks on asjaolu, et 2004/05 õa kevadel lõpetasid samaaegselt nii 2001/02 õa vana süsteemi bakalaureuseõppesse (4+2) astunud kui ka 2002/03 õa uude bakalaureuseõppesse (3+2) õppima asunud. Võrreldes eelmise aastaga on suurenenud lisaks bakalaureuseõppele ka magistriõppe lõpetajate arv. Sellest tulenevalt vähenes viimasel õppeaastal rakendusliku suuna lõpetajate osakaal lõpetajate hulgas.

¹⁰ Võrreldes eelmiste aastatega on 2004/05 lõpetajate hulgas arvesse võetud ka suletud koolides lõpetajad

Joonis 25. Lõpetamine kõrghariduse erinevates õpetes (RE+REV)¹¹

Tabelites 3 ja 4 on toodud lõpetanute arvud ning osakaalud akadeemilisel ja rakenduslikul suunal õppevaldkondade lõikes. Pidades silmas eelkõige loodus- ja täppisteaduste ning tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkondade lõpetajate tähtsust, võib nentida, et kuigi viimase osakaal on võrreldes varasemate aastatega langenud, on lõpetajate arv akadeemilisel suunal jõudnud peale vahepealset mõõna 1992/93 õa tasemeni. Täiendavalt on lisandunud rakendusliku suuna lõpetajad. Loodus- ja täppisteaduste õppevaldkonnas on vaadeldava perioodi jooksul kasvanud lõpetajate absoluutarv 2005/06 õppeaastaks üle 3 korra.

Tabel 3. Lõpetanute arv akadeemilisel ja rakenduslikul suunal õppevaldkondade lõikes 1992/93-2004/05* õppeaasta

		92/93	93/94	94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05*
Haridus	AK	509	352	252	266	248	264	263	404	445	474	521	608	797
	RAKK	29	196	281	217	226	193	330	291	421	662	618	598	470
Humanitaaria ja kunstid	AK	360	333	492	418	397	425	437	584	626	752	754	887	1 144
	RAKK	20	45	40	16	57	105	86	73	162	246	200	201	160
Sotsiaalteadused, äridus ja õigus	AK	1 003	750	657	687	723	876	1 389	1 466	1 614	1 832	2 089	2 122	2 571
	RAKK	67	59	74	230	536	466	779	1 033	1 659	1 486	1 796	1 866	1 753
Loodus- ja täppisteadused	AK	390	288	303	263	236	310	325	414	440	504	587	642	973
	RAKK				23	22	25	24	47	58	91	189	237	278
Tehnika, tootmine ja ehitus	AK	836	640	428	305	350	374	458	503	589	613	623	559	804
	RAKK			31	82	53	75	108	114	135	263	291	295	329
Põllumajandus	AK	451	185	197	136	159	167	88	115	106	132	167	165	279
	RAKK					5	7	14	9	9	11	13	2	
Tervis ja heaolu	AK	232	292	438	407	591	475	399	355	438	538	528	541	379
	RAKK			17	52	15	33	50	283	466	664	787	817	900
Teenindus	AK	306	104	133	67	56	82	87	99	124	141	207	229	520
	RAKK		10	12	132	147	162	195	258	303	405	507	466	436

¹¹Lõpetajate hulgas on ka eksterniõppes lõpetanud.

Üldjuhul on õppevaldkondades lõpetajate arv suurem akadeemilisel suunal. Erandiks on teeninduse õppevaldkond ning alates 2000/01 õa tervise ja heaolu õppevaldkond.

Tabel 4. Õppevaldkondade osatähtsus akadeemilisel ja rakenduslikul suunal 1992/93-2004/05* õppeaasta

		92/93	93/94	94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05*
Akadeemiline suund	Haridus	12%	12%	9%	10%	9%	9%	8%	10%	10%	10%	10%	11%	11%
	Humanitaaria ja kunstid	9%	11%	17%	16%	14%	14%	13%	15%	14%	15%	14%	15%	15%
	Sotsiaalteadused, ärimine ja õigus	25%	25%	23%	27%	26%	29%	40%	37%	37%	37%	38%	37%	34%
	Loodus- ja täppisteadused	10%	10%	10%	10%	9%	10%	9%	11%	10%	10%	11%	11%	13%
	Tehnika, tootmine ja ehitus	20%	22%	15%	12%	13%	13%	13%	13%	13%	12%	11%	10%	11%
	Põllumajandus	11%	6%	7%	5%	6%	6%	3%	3%	2%	3%	3%	3%	4%
	Tervis ja heaolu	6%	10%	15%	16%	21%	16%	12%	9%	10%	11%	10%	9%	5%
	Teenindus	7%	4%	5%	3%	2%	3%	3%	3%	3%	3%	4%	4%	7%
	Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Rakenduslik suund	Haridus	25%	63%	62%	29%	21%	18%	21%	14%	13%	17%	14%	13%	11%
	Humanitaaria ja kunstid	17%	15%	9%	2%	5%	10%	5%	3%	5%	6%	5%	4%	4%
	Sotsiaalteadused, ärimine ja õigus	58%	19%	16%	31%	51%	44%	49%	49%	52%	39%	41%	42%	41%
	Loodus- ja täppisteadused	0%	0%	0%	3%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	4%	5%	6%
	Tehnika, tootmine ja ehitus	0%	0%	7%	11%	5%	7%	7%	5%	4%	7%	7%	7%	8%
	Põllumajandus	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	Tervis ja heaolu	0%	0%	4%	7%	1%	3%	3%	13%	15%	17%	18%	18%	21%
	Teenindus	0%	3%	3%	18%	14%	15%	12%	12%	9%	11%	12%	10%	10%
	Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

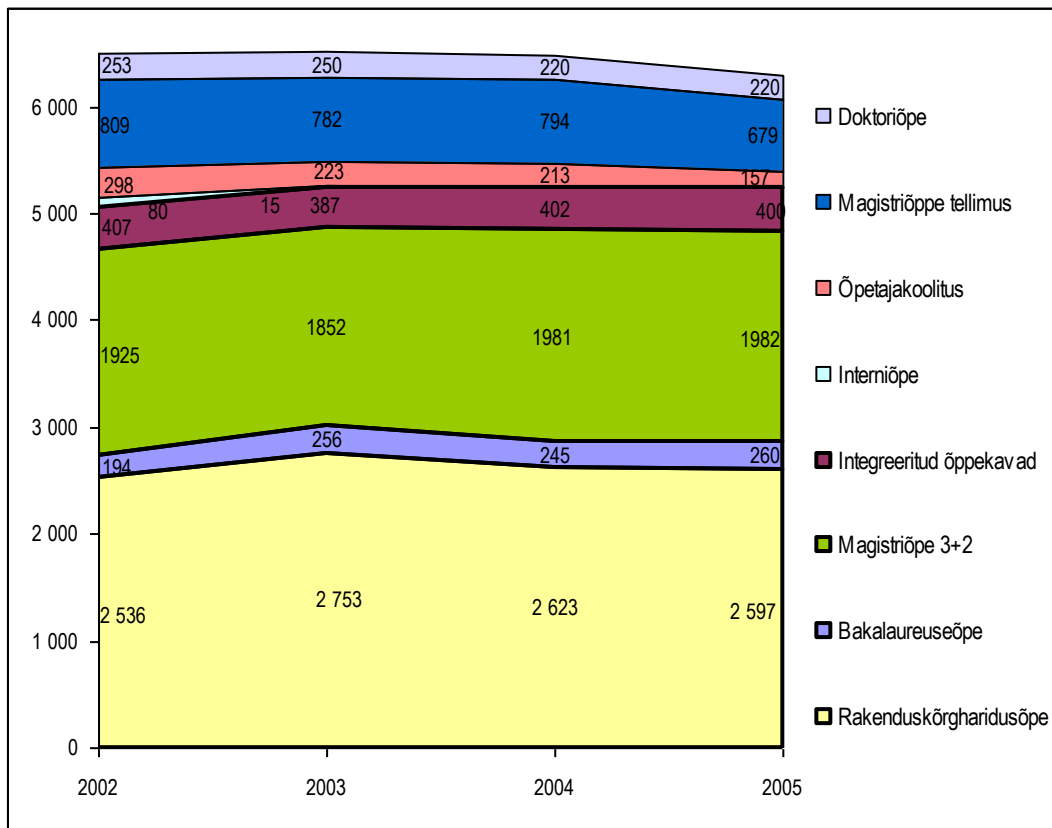
Vaadates sotsiaalteaduste, ärimine ja õiguse õppevaldkonna lõpetajate arvu läbi aastate, võib tõdeda, et lõpetajate arv akadeemilisel ja rakenduslikul suunal kokku tõusis juba 2000/01 õppeaastaks ligikaudu 3200 lõpetajani, püsis seejärel 4000 lõpetaja piiril ning kasvas 2004/05 õppeaastaks 4324 lõpetajani. 1993/04 õa on lõpetanud 1070 üliõpilast, mis tähendab, et antud õppevaldkonna lõpetajate arv on kasvanud ligikaudu 4 korda. Sotsiaalteaduste, ärimine ja õiguse õppevaldkonna lõpetajad moodustavad enamuse rakendusliku suuna, bakalaureuseõppe ning magistriõppe lõpetajatest. Doktoriõppe lõpetajatest lõpetab suurim osa loodus- ja täppisteaduste õppevaldkonnas.

Katkestajate osakaal õppijatest on perioodil 1993/94 kuni 2004/05 kõikunud vahemikus 11% kuni 14%. Suurim suhe on alates 1994/95 õppeaastast magistriõppes (sh 1-aastane õpetajakoolitus ja interniõpe) (2004/05 õppeaastal 16%) ja õppevaldkondadest viimasel neljal õppeaastal loodus- ja täppisteaduste õppevaldkonnas.

Riiklik koolitustellimus

Joonisel 26 on toodud nelja viimase õppeaasta riikliku koolitustellimuse (RKT) mahud õpete lõikes (esitatud on lepingutes toodud tellitud lõpetajate arv). Üldiselt on muutused jäänud väikestesse piiridesse. Muudatused rakenduskõrgharidusõppes on tulenenud eelkõige kvaliteedinõuete kehtestamisest ning kahanevatena määratletud õppesuundadel õppekohtade vähendamisest. Doktoriõppes alustati 2004/05 õa välisriigi ülikooli doktoriõppesse õppima suunamisega (need arvud ei kajastu joonisel), et tõsta õppimisvõimaluste kvaliteeti. Paralleelselt uuele õppekavade süsteemile minekuga kahanes vastuvõtt 4+2 süsteemi magistriõppesse ning viimane vastuvõtt nendele magistriõppe õppekavadele toimus 2005/06 õa.

Joonis 26. Riiklik koolitustellimus 2002-2005 õpete lõikes

Joonisel 27 esitatakse riikliku koolitustellimuse info õppevaldkondade ja õpete lõikes, kusjuures välja on arvatatud ka arvestuslik bakalaureuseõppe tellimus ja selle alusel ka riikliku koolitustellimuse alusel minimaalselt loodavate õppekohtade arv esimesel astmel. RKT erineb üliõpilaste arvust, kes tegelikult võetakse RE õppekohtadele, kuna RKT esitatakse lõpetajatele, õppeasutustel on aga õigus võtta vastu nendele õppekohtadele rohkem üliõpilasi. 2005/06 õppeaastal sai RKT alusel asuda õppima kõrghariduse esimesel astmel vähemalt 6249 üliõpilast. Suurima osakaaluga õppevaldkondadeks on 3+2 magistriõppes jätkuvalt tehnika, tootmise ja ehituse (24%), hariduse (22%) ning loodus- ja täppisteaduste õppevaldkonnad (20%). Väiksema osakaaluga põllumajanduse ja teeninduse õppevaldkonnad. Ainult magistriõppe tellimusest suurima osakaalu moodustas 2005/06 õppeaastal loodus- ja täppisteaduste (24%) ning humanitaaria ja kunstide õppevaldkonnad (22%). Doktorioppes on suurim osakaal loodus- ja täppisteaduste õppevaldkonnal (38%).

Joonis 27. Riiklik koolitustellimus 2002-2005

Tase (õppekava järgne)	Õppevaldkonna kood (ISCED97)	Õppevaldkonna nimetus	RKT aasta			
			2002	2003	2004	2005
BAKALAUREUSEÕPE	1	Haridus	30	105	130	190
BAKALAUREUSEÕPE			30	105	130	190
3+2 MAGISTRIÕPE ^{12*}	1	Haridus	691	598	579	529
	2	Humanitaaria ja kunstid	223	219	227	228
	3	Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus	215	200	197	197
	4	Loodus- ja täppisteadused	417	433	477	480
	5	Tehnika, tootmine ja ehitus	526	538	589	590
	6	Põllumajandus	107	105	105	105
	7	Tervis ja heaolu	188	184	203	201
	8	Teenindus	111	113	121	122
3+2 MAGISTRIÕPE			2 478	2 390	2 498	2 452
ARVESTUSLIK BAKALAUREUSEÕPE ¹³	1	Haridus	963	903	914	923
	2	Humanitaaria ja kunstid	337	329	344	346
	3	Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus	327	303	299	300
	4	Loodus- ja täppisteadused	628	653	718	723
	5	Tehnika, tootmine ja ehitus	731	734	807	808
	6	Põllumajandus	148	145	145	145
	7	Tervis ja heaolu	205	200	224	222
	8	Teenindus	168	172	183	185
ARVESTUSLIK BAKALAUREUSEÕPE			3 507	3 439	3 634	3 652
MAGISTRIÕPPE TELLIMUS	1	Haridus	62	40	44	87
	2	Humanitaaria ja kunstid	192	195	187	146
	3	Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus	167	153	149	105
	4	Loodus- ja täppisteadused	179	180	185	166
	5	Tehnika, tootmine ja ehitus	110	110	120	102
	6	Põllumajandus	40	38	36	28
	7	Tervis ja heaolu	32	31	39	19
	8	Teenindus	27	35	34	26
MAGISTRIÕPPE TELLIMUS			809	782	794	679
DOKTORIÕPE	1	Haridus	10	9	4	4
	2	Humanitaaria ja kunstid	36	36	28	29
	3	Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus	40	40	37	38
	4	Loodus- ja täppisteadused	85	84	83	83
	5	Tehnika, tootmine ja ehitus	32	33	31	30
	6	Põllumajandus	18	16	12	12
	7	Tervis ja heaolu	23	23	19	18
	8	Teenindus	9	9	6	6
DOKTORIÕPE			253	250	220	220

¹² 3+2 MAGISTRIÕPE - sh integreeritud õppekavad; 4+1 õppekavad; bakalaureuseõppekavad, mille lõpetajatele võimaldatakse õpe magistriõppes (töötavad õpetajad (v.a alusharidus ja kutsepedagoogika), hõimurahvad, rahvuskaslaste programmis osalejad))

¹³ Arvestuslik bakalaureuseõpe:

- Eraldi bakalaureuse astmele esitatud tellimus (1:1)
- 3+2 magistriõppe tellimus, järgides „Ülikooliseadusest” tulenevat põhimõtet, et vastuvõtt bakalaureuseõppes on vähemalt 1,5 korda suurem kui tellimus 3+2 magistritele (korrutatud on RKT-lepingus esitatud detailsusega)
- Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppe tellimus (1:1)

INTERNIÕPE	7	Tervis ja heaolu	80	15		
INTERNIÕPE			80	15		
RAKENDUS-KÕRGHARIDUSÕPE	1	Haridus	70	70	70	70
	2	Humanitaaria ja kunstid	92	92	92	92
	3	Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus	513	433	298	288
	4	Loodus- ja täppisteadused	181	226	226	246
	5	Tehnika, tootmine ja ehitus	594	697	714	697
	6	Põllumajandus			20	22
	7	Tervis ja heaolu	837	910	891	875
	8	Teenindus	249	325	312	307
RAKENDUSKÕRGHARIDUSÕPE			2 536	2 753	2 623	2 597
SH. RAKENDUS-KÕRGHARIDUSÕPE ÜLIKOOLIDES	3	Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus	8	8	15	15
	4	Loodus- ja täppisteadused	25	25	30	50
	5	Tehnika, tootmine ja ehitus	25	25	35	90
	6	Põllumajandus			10	10
	7	Tervis ja heaolu	15	15	50	50
	8	Teenindus	45	45	65	65
SH. RAKENDUSKÕRGHARIDUSÕPE ÜLIKOOLIDES			118	118	205	280
ÕPETAJAKOOLITUS	1	Haridus	298	223	213	157
ÕPETAJAKOOLITUS			298	223	213	157
ARVESTUSLIK RKT KÕRGHARIDUSE ESIMESEL ASTMEL			6 043	6 192	6 257	6 249

2005/2006 õppeaasta vastuvõtu võrdlus riikliku koolitustellimusega (RKT)

- 1) **Rakenduskõrgharidusõppe** riiklik koolitustellimus esitati 2005/06 õa 16 õppeasutusele. Samal õppeaastal võttis rakenduskõrghariduse õppesse üliõpilasi vastu kokku 29 õppeasutust. Haridus- ja Teadusministeeriumi esitatud RKT 2005/06 õa rakenduskõrgharidusõppes oli 2 597 lõpetajat. Vastu võeti riigieelarvelistele õppekohtadele 2 754 üliõpilast. Lisaks neile võeti 126 üliõpilast riigieelarvelistele kohtadele vastu Sisekaitseakadeemiasse ja Kaitseväge Ühendatud Õppeasutustesse, kellele HTM RKT-d ei esita.
- 2) Riiklik koolitustellimus esitati kokku 2005/06 õa 1 982 **magistriõppe 3+2** lõpetajale ja 260 **bakalaureuseõppe** lõpetajale (kokku 2 242). Kuna 3+2 süsteemi magistriõppe RKT alusel pidi moodustatama vähemalt 1,5 kordselt riigieelarvelisi õppekohti, pidi RKT 2005/06 alusel tekkima bakalaureuseõppes minimaalselt 3 252 õppekohta. Bakalaureuseõppesse võeti kokku riigieelarvelistele kohtadele õppima 3 312 üliõpilast.
- 3) Riikliku koolitustellimuse raames telliti 400 **bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppe** lõpetajat, vastuvõtt riigieelarvelistele kohtadele oli 486 üliõpilast.
- 4) Riiklik koolitustellimus kõrgharidust eeldavasse 1- aastasesse õpetajakoolitusse esitati kokku 157 lõpetajale ning vastu võeti riigieelarvelistele õppekohtadele 127 üliõpilast.
- 5) Kokku esitati 2005/06 õa riiklik koolitustellimus **magistriõppesse** 679-le lõpetajale. Kuna sellel õppeaastal võeti üliõpilasi riigieelarvelistele kohtadele vastu nii vana (4+2) süsteemi magistriõppesse, kui ka uue (3+2) süsteemi magistriõppesse (need üliõpilased, kes 2002/03 õppeaastal asusid bakalaureuseõppesse ja jõudsid nüüd magistrantuuri ning need, kes asusid õppima selle aasta magistriõppe RKT alusel), siis polnud mõistlik võrrelda magistriõppe RKTd vastuvõetute arvuga.
- 6) Riiklik koolitustellimus doktoriõppesse esitati 220-le lõpetajale ning vastu võeti riigieelarvelistele õppekohtadele 307 üliõpilast.

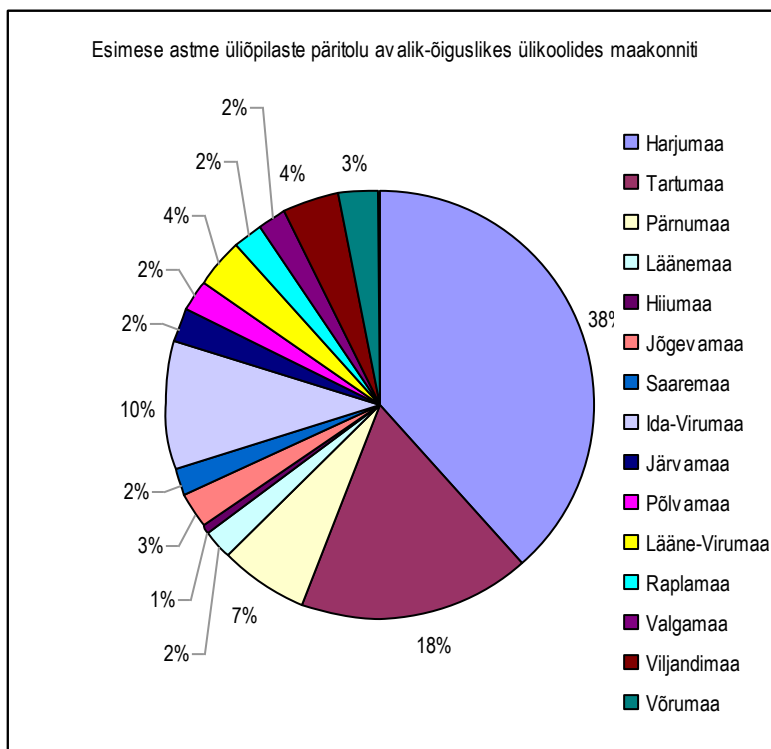
Kokkuvõte

- 1) Eestis on vaadeldava perioodi algusega võrreldes järsult kasvanud üliõpilaste arv, kuid viimastel aastatel on kasv selgelt pidurdunud.
- 2) Üliõpilaste arvu juurdekasv toimub kõrghariduse teisel ja kolmandal astmel, mis tähendab, et pigem pikeneb õppeaeg ning hakkab kasvama teise astme kõrgharidusega inimeste arv.
- 3) Kuigi pidevalt on kasvanud riigieelarvevälistel õppekohtadel õppijate osakaal nii akadeemilisel kui rakenduslikul suunal, on riigieelarvevälistel õppekohtadel õppijate juurdekasvu tempo viimastel aastatel selgelt aeglustunud.
- 4) Sotsiaalteaduste, ärimise ja õiguse ning humanitaaria ja kunstide õppevaldkondades on iga-aastaselt üliõpilaste arv tõusnud. Samas on riigieelarvelisel õppekohal õppijate arv nendes õppevaldkondades viimase nelja aasta jooksul pidevalt langenud.
- 5) Riigieelarvelistel õppekohtadel õppijate osas on absoluutarvuliselt kõige enam kasvanud loodus- ja täppisteaduste ning teeninduse õppevaldkonnas õppivate üliõpilaste arv. Kõige suurem osa riigieelarvelistel õppekohtadel õppivatest üliõpilastest õpib tehnika, tootmise ja ehituse ning loodus- ja täppisteaduste õppevaldkondades.
- 6) Üliõpilaskonnas on kasvanud 25-aastaste ja vanemate eagrupi osatähtsus, kusjuures naisüliõpilaste osakaal on antud vanuserühmas kiiremini kasvanud. Ka kõrghariduse esimesel astmel õpib varasemate aastatega võrreldes enam neid, kelle vanus on 30-aastat ja enam.
- 7) Kõrghariduse omandamist võimaldavate õppeasutuste arvu kasvutrend on asendunud kahanemisega.
- 8) Õppevaldkondade lõikes on tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkonda vastu võetud üliõpilaste osakaal viimastel aastatel asendunud tõusutrendiga. Vaatamata mitmete teiste õppevaldkondade suuremale populaarsusele, on õppima asunute arv tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkonnas kasvanud vaadeldava perioodi algusega võrreldes siiski ligikaudu 1,7 korda.
- 9) Eelkõige viimasel vaadeldud õppeaastal on lõpetajate arv varasema aastaga võrreldes hüppeliselt tõusnud. Tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkondade lõpetajate arv on akadeemilisel suunal jõudnud peale vahepealset mõõna tagasi 1992/93 õa tasemeni ning täiendavalt on lisandunud rakendusliku suuna lõpetajad. Loodus- ja täppisteaduste õppevaldkonnas on vaadeldava perioodi algusega võrreldes kasvanud lõpetajate absoluutarv üle 3 korra ning sotsiaalteaduste, ärimise ja õiguse õppevaldkonna lõpetajate arv ligikaudu 4 korda.
- 10) Riikliku koolitustellimuse alusel moodustatud õppekohtade täitmine on toimunud ette antud mahtude piirides, kuigi konkursside puudumine vm põhjused on tinginud teatud muudatused õpete või õppevaldkondade vahel. Ei ole täheldatav lävendipõhise vastuvõtu mõju riigieelarveliste õppekohtade koguarvule.
- 11) Avalik-õiguslike ülikoolide endi poolt koondatud andmestik üliõpilaste päritolumaakondade kohta näitab pigem maakonnas 15-29 aastaste eagrupi suuruse ning avalik-õiguslikku ülikooli õppima asunute suhte tasakaalu. Avalik-õiguslikes ülikoolides õpib 63% üliõpilastest.

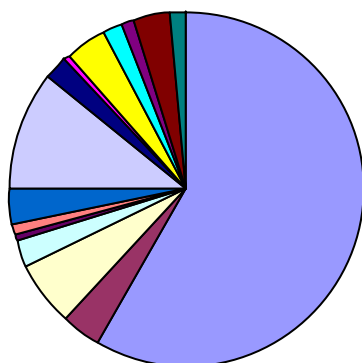
Lisa 1

Esimese astme üliõpilaste päritolu maakonniti avalik-õiguslikes ülikoolides

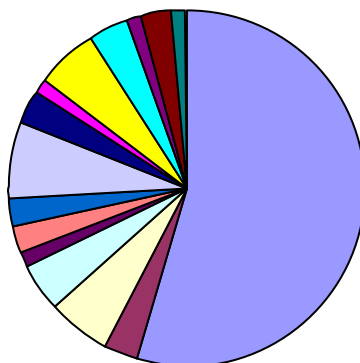
Andmed üliõpilaste päritolu kohta pärinevad Rektorate Nõukogu ülevaatest 2004/2005, kus ülikoolid kasutavad üliõpilaste päritolu arvestamiseks erinevaid meetodikaid (TTÜ arvestab õppeasutuse järgi, kus on omandatud keskharidus, teised vastavalt sellele, millise elukoha tudeng märgib).

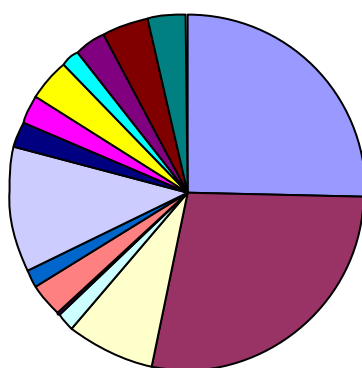
TTÜ

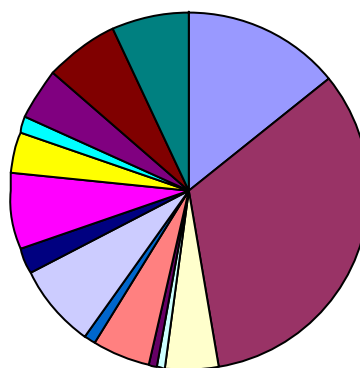
TLÜ

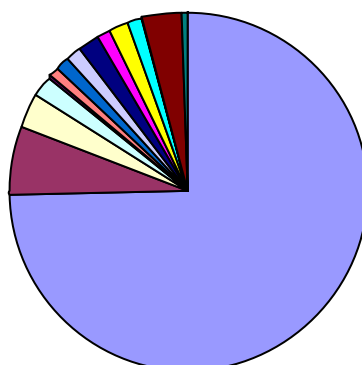
TÜ

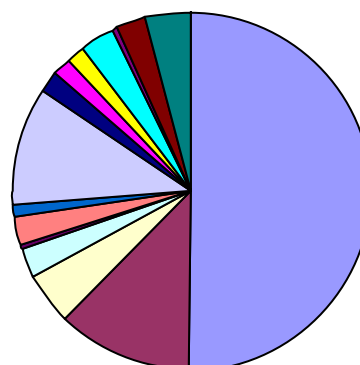
EMÜ

EKA

EMTA

Riik/Regioon	Loodus- ja täppisteadused	Humanitaaria ja kunstid	Tervise ja heaolu	Tehnika, tootmine ja ehitus	Sotsiaalteenused, äri- ja õigus	Põllumajandus	Teenindus	Määratlemata
Eesti RKT 2005	21	22	12	19	10	4	8	5
Rootsi	9	22	5	18	21	1	23	1
Saksamaa	13	18	15	8	27	2	15	2
Soome	7	22	11	7	24	2	22	4
Prantsusmaa	16	12	17	9	39	3	3	1
Šveits	14	15	12	11	34	1	12	1
Suurbritannia	18	10	16	11	29	1	12	1
Austria	10	18	11	11	38	3	7	2
Eesti vastuvõtt 2005	14	14	16	10	33	4	4	6
Slovakkia	9	18	6	17	30	4	9	7
Iirimaa	18	8	15	9	31	1	11	6
Tšehhi	13	13	8	18	29	4	10	3
Hispaania	10	14	10	14	33	3	12	4
OECD keskmine	11	13	12	13	32	2	13	2
Belgia	11	12	14	7	36	3	14	3
Eesti lõpetanud 2002	10	13	15	10	38	3	9	3
Itaalia	8	15	13	7	37	2	13	5
Island	13	5	13	20	36	1	12	1
Holland	5	11	7	17	34	2	21	2
Taani	7	9	14	12	23	1	31	2
Norra	7	7	7	21	21	1	27	5
Ungari	3	9	9	20	39	4	9	8
Poola	4	7	6	12	40	2	4	24

¹⁴ Kõrghariduse A-taseme lõpetanute (Eesti: bakalaureuseõpe, magistriõpe, bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavad, doktoriõpe) osakaal (%) õppevaldkondade kaupa (2002. a). Taani, Soome, Prantsusmaa, Itaalia – 2001. andmed.